

Kérlekintés nélkül
cikkeket csak ak-
kor küldjünk vissza,
ha helyet
mellékelnek. Kép-
leteket hat lán-
nál tovább nem
teszünk.

Szerkesztőség:
VII. W. W. W. W.
W. W. W. W. W. W. W. W.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE

Cikkeket csak a
szűz engedelmé-
vel, lepenk egyéb
tartalmát A NŐ
a társadalom meg-
szézés mellett
szabad átvenni.

Hirdetvényt:
Andrást 23.
Telefon 20-18.

TARTALOM: Marie Stritt: A torontói nemzetközi nőkongresszus. — M u l l a t u l i: Mi lett a világból? — Perczelné Kozma Flóra: Mohamedánizmus és kereszténység. — Glosszák. — H. H.: A szabadalmazott erkölcsstelenség. — Galló Paula: Anyaság és militarizmus. — László Artúr: Egy asszony világra szóló találománya. — Szemle. — Irodalom. — Gellért Oszkár: Babavásár. — M. Roda-Roda: Annuska. — Szerkesztő üzenetei. — A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. — A Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos közleményei.

A TORONTÓI NEMZETKÖZI NŐKONGRESSZUS.

Írta: MARIE STRITT, Dresden.

Június 24-én reggel nagyszámú hallgatóság előtt folyt le a kongresszus megnyitása a Convocation Hall-ban. A kongresszust a kanadai nőegyesületek szövetsége rendezte a nőegyesületek nemzetközi szövetségének (I. C. W.) IV. közgyűlésével kapcsolatosan. A szövetség elnöke, Lady Edgar és a kanadai kormányzó felesége, Lady Grey néhány szóval üdvözölték a jelenlevőket, mire az I. C. W. elnöke, Lady Aberdeen röviden vázolta a kongresszus célját és feladatait, mely épűgy mint az előző chicagói, londoni és berlini kongresszusok, nem hozott az egyes szövetségekre nézve kötelező határozatokat, hanem csupán az volt a célja, hogy áttekintést nyújtson a női munka és a női törekvések jelenlegi állásáról. A titkár tájékoztató bejelentései után a szónokok és a hallgatóság a különböző szakosztályokba széledtek el, melyek száma kilencre rügott és amelyek egyidejűleg ülészetek az egyetem különböző termeiben. Volt művészeti, nevelésügyi, közegészségügyi és testnevelési, munkásnőügyi, jogügyi, irodalmi, jótékonsági szakosztály, azonkívül olyan szakosztály, amely a női kenyérkereseti munkával, továbbá szociális törekvésekkel és reformokkal foglalkozott.

Kimondom mindjárt az elején: mint annyi más kongresszus, ez is kárát vallotta az anyag aggasztó nagyságának; fokozott mértékben nyilvánult ez a szakosztályok igen nagy számában, amely eleve lehetetlenné tette valamennyi érdekes ülés, vagy akárcsak néhány szakosztály legérdekesebb ülésének látogatását. Elméletben jó lehet az ilyen specializálódás, amely meg is felel a női munka mindinkább növekedő megosztásának különféle téteken; a gyakorlatban azonban — épen tekintettel arra a roppant sok feladatra, amelyet a nőmozgalom ma felölel és amelyek száma egyre növekedni fog, amíg csak a nőmozgalom bele nem olvadhat az általános kultúrmozgalomba,

— helytelen és téves. Ha nem akarunk a kérdések tömkelegében egészen elmerülni, a legfontosabb kérdésekre kell szorítkoznunk, amint azt sokan az I. C. W. vezetésében is kívánják. Ezt a reformot lehetőleg mit az 1914-i évi római kongresszuson életbe kell léptetni.

A program egységességének rovására ment az is, hogy az egyes szakosztályokban nem szorítottak speciális női érdekek és női törekvések tárgyalására, hanem kiterjeszkedtek nagyon sok olyan kérdésre is, amely ebből a keretből teljesen kiesik. A művészeti szakosztályban például „A színpadról, mint a jó és rossz megértetésének tényezőjéről”, a közegészségügyi szakosztályban a „Jó ivóvízzel való ellátásról”, és „Új-Dél-Wales egészségi viszonyairól”, az irodalmi szakosztályban a „Folklore”-ról, és azokról a serkentésekről értekeztek, amelyeket a festészet az irodalomból merít. Ilyenkor önkéntelenül is az a kérdés nyomult előtétbe, hogy mi közük ezeknek a témáknak egy nőkongresszusba és viszont? És hogy nem volna-e helyesebb és a tárgy szempontjából hasznosabb, ha ezeket a kérdéseket szakkongresszusokon vitatnák meg férfiakkal együttesen. Ez az utolsó kérdés annyival is indokoltabb volt, mert ezek között a kongresszus tárgyán kívül eső referátumok között sok érdekes és eredeti, sőt kifogástalan volt, mely nem csupán az illető szónoknak, hanem a női munkának általában dicsőségére vált.

Kanada fiatal ország, nőmozgalma is egészen fiatal még, nem is otthon, a létért való keserves küzdelem talajából nőtt ki, hanem inkább az anyaország, Anglia asszonyaival átlántált polgári öntudat gyümölcsének tekinthető. Amint-hogy a mozgalom képviselőinek túlnyomó többsége még nem jutott el arra a pontra, hogy például a politikai emancipálódás végső konzekvenciáit átlássa, kevés, de annál ragyogóbb kivétellel nem is elég még az iskolázottságuk nyilvános fellépéshez. Ennélfogva az ülések vezetése — amelyet természetesen a bennszülöttek láttak el — nem volt elég biztos és körültekintő. Ezzel szemben az előadásokat követő viták többnyire nagyon élénkek és érdekesek voltak és ha itt-ott, például a nő jogi helyzetének tárgyalásánál fel is hangzott egy-egy „hang a múltból” vala-

milyen elcsépelet frázis formájában (többnyire kanadai oldalról), ez csak annál behatóbbá tette a kérdés megvitatását, amelyből mindenkor a jogokat és kötelességeket modern szempontból tekintő álláspont került ki győztesen. Ezekben a vitákban elsősorban a nagy számban jelenlevő északamerikai (unióbeli) és az angol szónokok és küldöttek vettek részt, az utóbbiak sorában több ismert egyéniség. Elég gyakran hallottuk szeretetreméltó háziasszonyainktól azt a vallomást, hogy mint a női választójog ellenségei jöttek a kongresszusra és mint meggyőzött hívek távoztak az ülésekről, olyanokról is, amelyeken a választójog csak mint *conditio sine qua non* került szóba, pl. nevelési, munkásügyi stb. kérdéseknél.

Az egyes szakosztályok programjából kiemelendők: az egyes országok mű- és házi iparának fejlődéséről szóló jelentések; különösen az írországi és olaszországi csipkeipar ismertetése, továbbá a nők a képzőművészetben elfoglalt helyzetéről szóló referátum. Feltűntek még a betegápolói és a bábapálya fejlődéséről és a tuberkulózis elleni küzdelemről szóló jelentések. A munkásnővédelem kérdésének tárgyalásánál a pártok – mint mindig – most is keményen szembekerültek egymással, végül azonban mégis megegyeztek abban, hogy tekintet nélkül arra, hogy a nőmunkások különleges védelme kívánatos-e vagy nem, mellőzendő minden olyan törvényes intézkedés, amely a női munka háttérbe szorítását eredményezhetné. A jogügyi szakosztály a kongresszus első napján a választójog kérdésével foglalkozott. A nagyszámú közönség lelkes tetszénnyilvánításai közben referáltak erről a kérdésről Rev. Anna Shaw és Rachel Foster-Avery, ismert amerikai szónokok és Miss Mac Millan Angliából, aki a lordok házában nemrégiben háromórás előadást tartott a skót egyetemek végzett nőhallgatóinak politikai jogai érdekében. A jogügyi szakosztály többi ülésén a fiatal büntetettek, az anya szülői hatalma, a házassági vagyoni jog, a házassági jog és a válás kérdésével foglalkozott. Az irodalmi szakosztályban, melynek üléseit különösen sokan látogatták, e sorok írója tartott előadást a nőkérdésről a modern német irodalomban, mely referátum meglepően nagy megértésre és érdeklődésre talált. Egy egész napot szenteltek „A nő a sajtóban” című fontos témának, egy ülést a nyilvános gyermekkönyvtárak és a női könyvtárak kiképzése kérdésének. A női kenyérkereseti munkával foglalkozó szakosztály és a jótékonyági szakosztály programja aránylag kevésbé tartalmas volt, ami üléseik látogatottságát is károsan befolyásolta. A szociális törekvések szakosztályában élénk érdeklődésre találtak – mint mindenütt – az abolícionista mozgalomról szóló jelentések, továbbá egy ülés, amelyen az anyáknak a családra, a szociális és közéletre gyakorolt és gyakorolható befolyásáról volt szó. De mindenekfelett érdekelték a hallgatóságot a ki- és bevándorlás kérdéséről női szempontból folytatott tárgyalások, első sorban az unióbeli Miss Amerikán temperamentumos előadása. Last not least említsem meg a nevelésügyi szakosztályt, mely Carrie Daric montreali tanár kitűnő vezetése alatt anyagának sokoldalúsága mellett is szerves egészet nyújtott. A gyenge-tehetségűek és gyengeelméjűek neveléséről, a koedukációról, az egyetemet végzett nő befolyásáról a nevelésre, a szociális munkára, a családra és az államra és egyéb témákról

elhangzott előadások és viták a legjavából valók annak, amit e téren nemzetközi kongresszuson nemzetközi publikumnak nyújtani lehet.

Kevésbé sikerültek a kongresszus hetében rendezett nyilvános esti ülések. 3-3 szakosztály együttesen rendezte ezeket a „vegyes” üléseket, amelyek – minden igazi belső vagy külső összefüggés híján – nem gyakorolhattak a hallgatókra mély benyomást, jóllehet néhány igazán érdekes előadást nyújtottak. Nagyon megisztelő volt például, hogy a németországi női jogvédő irodákat egy a Convocation Hallban megtartott nagy nyilvános ülésen ismertették, de feltétlenül még nagyobb lett volna az érdeklődés, ha ezt az ismertetést nem ékelik a szülői hatalomról és az új típusú munkáslakásokról szóló előadás közé és ha ez az ismertetés kongresszusi ülés keretében történhetik, ahol vita követheti. Jane Adamsnak a settlementekről szóló kítűnő előadása, sem járt olyan gyűjtő hatással, aminő követte volna, ha nem irodalmi előadások közé kerül, hanem csakis egy pontra koncentrálódik az érdeklődés. Nagy hiba volt Ramsay Wright tanárnak az öröklődésről szóló érdekes tudományos előadása után Sir W. Thomson-nak, lord Aberdeen orvosának a tuberkulózis ellen Írországból kifejtett védekezéstől szóló előadását tenni, ugyanazt, amely tavaly Genfben oly kevés sikert aratott – főleg azért, mert az előadó a bemutatott vetített képekben a tetőpontját érte el annak, amit – szelíd kifejezéssel – személyi kultuszunk nevezünk. Ebben a tekintetben általában sokat vétkeztek; az I. C. W. minden jóbarátja és mindenki, aki e szövetség elveit komolyan meg akarja valósítani, egyetért abban, hogy ennek meg kell szünnie és hogy az egyre jobban demokratizálódó Európában meg is fog szünni.

Azonban dacára e hibáknak és a kilenc szakosztályra való tagolásnak, az I. C. W. aegise alatt megtartott eme negyedik nemzetközi nőkongresszus is a nők ügyének nagy sikerét és haladását jelenti és a vendéglátó Kanada szempontjából teljesen elérte a célját a hatásos propaganda volt. Természetes, hogy ez alkalommal inkább a kanadaiak tanultak az idegenektől és igyekeztek is tanulni, ahol csak lehetett. Az ülések látogatottsága nagyon kielégítő volt, habár természetesen a kisebb városban nem is érte el a berlini kongresszus arányait.

Minden kritikán felül állott a külső rendezés. Semmi, de semmi sem hiányzott, ami a tengerentúli vendégek ott tartózkodását kényelmessé és kellemessé tette. Voltak információs és postahivatalok, külön üdülőterem és sajtóirodák. Az ülésterem friss virág- és szőnyegdíszben pompáztak. Három különböző kézikönyv pontosan közölt minden tudnivalót az I. C. W.-ről, a kongresszusról, a hivatalos küldöttekről és szónokokról. A kanadai irodalmi, háziipari és gazdag tuberkulózis-kiállítás a kongresszus egész ideje alatt nyitva voltak. A művészeti szakosztályban naponta ingyenes művészhangverseny volt az elmaradhatatlan ötórás teával. Rendkívül kényelmes és utánzásra méltó újítás volt a mindennapi együttes lunch a kongresszus épületében, amely mindennap más és más bizottsági tag hívta meg az összes küldötteket és szónokokat. Rendkívül sok idő és fáradság volt ezáltal elkerülhető. A néha nagyon súlyos teremszolgálatot a torontói egyetem nőhallgatói látták el, akik pompásan festettek csinos talárjukban és sapkájukban, lelkesedéstől

és érdeklődéstől kipirult ifjú arcukkal. Minden felekezet templomában a szószékről hirdették a nőmozgalom szükségességeit. Az előkelő ízléssel rendezett, de amellet fészelen hivatalos recepciók és a kanadaiak mindenütt megnyilvánuló rendkívül szívélyes vendégszeretete általános meglepetést keltett és felülmúlta mindazt, amit e téren eddig produkáltak. A polgármester teája a csodaszép városházán, a kirándulás a Mrs. Sanford hamiltoni birtokára, a kanadai szövetség elnökénél, Lady Edgárnál Lake Simcoe-ban töltött délután, a niagarai nap, a kormányzó, a német konzul és a golf klub kerti ünnepélyei, – de mindenekfelett a kanadai nőszövetség búcsúvacsorája a parlamentben, sokáig emlékezetében marad mindenkinek, aki bennük résztvett. A szokásos hivatalos köszöneten kívül az egyes delegációk vezetőinek beszédéből – melyet Lady Aberdeen kívánságára anyanyelvükön tartottak – mindenütt az a meleg egyéni szívélyesség is kiértett, amelyet a kedvessé vált emberektől és helyektől való távozás vált csak ki.

Fordította: G. J.

MI LETT A VILÁGBÓL?

Írta: MULTATULI.

(Befejezés.)

Az ember is ezzel a hajlammal születik. Elmellőzöm az összes többi jelenséget, amelyebből származik, hogy az általános törvény főkiáramlásánál, emanációjánál, a szerelemnél időzsem, mert az sehol sem vehető annyira észre, mint a nemi életnél. Bármilyen fajokra osszuk is – mindig többé-kevésbbé önkényesen – a szerelmet, mindegyiknél ez a főtörvény tölti be a legelső, talán egyetlen szerepet. És sehol sem ötlük e törvény szükségszerűsége oly világosan szemünkbe, mint itt. Aki látja, hogyan egyesül két anyag-rész, még mindig tagadhatja, ha elismeri is a tényeket, hogy ennek az egyesülésnek célja vagy kimutatható következménye van. De az állatvilág egyedeinél a ragaszkodásra, együttlétre, egyévválásra való hajlam magában hordja szükségességük bizonyítékát. Mindenki belátja, hogy itt a nemegyesülés rokonértelmű volna a megsemmisítéssel.

Gyanítom, hogy ez a rekonértelműség mindenütt megvan és a nemi életben csupán kényelmesebben vehető észre.

A vonzás törvényének befolyása alatt állanak tehát leányaink is. Eltekintek most a vonzás nemeinek – többnyire kitalált és látszatra elfogadott – megkülönböztetéseitől. Egyik érzékiességről beszél, másik tisztaságról. Itt erénynek mondják, ott könnyűvérűségnek. Mindenféle szerelmet kitaláltak: szellemi, fontos, aljas, állati, érzelgős, goromba, finom, illó, gyalázatos, felemelő, tiszta, lealjasító, érzéki és platonikus szerelmet.

Bővítétek ezeket a különben többnyire hívságos megkülönböztetéseket, amennyire csak akarjátok, a földolognak mindenütt megmarad:

a szerelem, azaz: vonzás, hajlam az egyesülésre.

Ahol ennek a hajlammak – erkölcsileg és anyagilag – meghagyják az akaratát, ott betöltheti a leány végzetét: ember lehet.

Ahol folyton akadályozzák ezt a hajlamot, ott a leány nem töltheti be hivatását.

Szokásokat találtunk ki, alkalmazzuk őket, azt állítjuk, hogy érvényben kell őket tartanunk ... Szokásokat, amelyek állandó harcban állanak a természet főtörvényével.

Mi azt véljük, dolgoznunk kell ennek a természetnek törekvései ellen. Nyugalomra akarjuk kényszeríteni, ahol mozgalmat sürget. Egyedüllétre, ahol összeköttetésért sóvárog. Válásra, ahol egyesülésre ösztökél. Kötelességünkül erőszakoljuk fel ennek a természetnek a megsértését.

Ezt a megsértést – vagy az ebben az irányban való folytonos eredménytelen kísérletet – nevezzük erénynek.

Egész leánynevelésünk halálhozó felkelés a jó ellen.

De meddő ez a törekvés! A természet nem hagyja magát visszatartani. Van a latinban egy, a természetre vonatkozó közmondás: „Úzd ki bár vasvillával a természetet, mégis visszatér.”

Igen, mégis visszajön, de vasvilla okozta sebekkel borítottan. Ezek a sebek vérzenek, gyűlnek, marnak mint a rák és az a szegény gyermek, akit mi vasvillaerényünk kísérleti tárgyává tettünk, megemésződik, letörik és áldozatként meghal – egy azon sok közül, akit mi évről-évre jámbor borzalommal vetünk szokásaink Minotaurusa elé.

Igen: Minotaurus! Egy soknemű lény bibliaprédikáló szájjal, hátsóteste óriási harisnya, amely hímzötűben végződik. És ennek a szörnynek a neve: Hysteria!

Leányokat fal, leányokat és mindig leányokat...

És ha jön egy Theseus, aki a csúnya állat fejére csap, ezt a Theseust gonosz fiókának mondjátok.

Szülők, akik szeretitek gyermekeiteket, szabad ez állat szövetségesének lennetek? Szabad nektek zsákmányát elkészíteni, elébe küldeni, torkába vetni?

Vagy kötelességetek leányaitokat megvédelmezni falánksága elől?

A ti gyáva, erkölcsöseitekkel nem vállalok semmi közösséget. Én mondom nektek, hogy küzdeni fogok a Minotaurus ellen, segítségetekkel vagy anélkül. Ezt parancsolja nekem az én erkölcsöm.

És biztosítlak benneteket arról, hogy győzni fogok! Számítsatok arra, hogy igen sok Ariadne adja és fogja kezembe adni a Labyrinthusból helyesen kivezető fonalat!

Fogok győzni. Mert én kivonszolom a szörnyet tekervényes rejtekeiből és az én területemre: a világhosszra hozom!

Rá fogom kényszeríteni, hogy elfordítsa hazug fejét, ahol eléje tartom pajzsomat: az igazságot.

Elátkoztatom és pusztulásra ítéltetem, amikor az én bírámra: az emberben rejlő emberire hivatkozom.

Kivégzem az én fegyverem: a szó néhány csapásával!

Szülők, akik leányaitok lelki meggyilkolására határozottak el magatokat, tiltsátok meg nekik, hogy szavaimat meghallgassák.

Szülők, akik egy szörny mézárósaivá és szakácsaivá aljasítottátok le magatokat, mondjátok csak meg nyíltan áldozati állataitoknak, hogy én vagyok az a sárkány, aki el akarom őket nyelni, óvjátok nyugodtan gyermekeiteket az én befolyásomtól...

Felhívlak benneteket, fosszatok meg ettől a befolyástól.

Felhívlak benneteket, hassatok oda, hogy utódaitok rémüljenek tőlem.

Felhívlak benneteket, akadályozzátok meg, hogy tíz év múlva, vagy még előbb eszmém fel ne forgassák azt a házat, melyet ti véres kezekkel a ti ostoba, istenkáromló, barbár erkölcsi fogalmaitokból összetákolattok.

Hogy biztos legyen arról, hogy a leányok olvasni fogják, amit mondok, – mert hozzájuk akarok szólni és nem a bibliába temetkezett, elpolgáriasodott szülőkhöz, – hogy biztos legyenek abban, könyvemet először a tiltott könyvek indexére kell juttatnom. Akarok befolyásra szert tenni és ahol tehetségem vagy erőm hiányzik, ezen befolyás megszerzése végett a tilalmat hívom segítségül.

Ezt a taktikát egyik barátomtól tanultam ... a természetétől. Ő is abban a mértékben hat erősebben, amelyben akadályokat gördítenek elébe.

Fordította: F. O.

MOHAMEDÁNZIMUS ÉS KERESZTÉNYSÉG.

Írta: PERCZELNÉ-KOZMA FLÓRA.

„A Nő és a Társadalom” áprilisi számában rendkívül érdekes és logikus elmélkedések fordultak elő a „Kelet asszonyai” című cikknek befejező részében. Többek között a mohamedánizmus egyenes, tisztességes, őszinte többnejűségét állította szembe a „jezsuitikus” kereszténység úgynevezett monogámiájával, mely titokban éppen úgy hódol a polygámiának, mint a mohamedán társadalom s ennek folytán mialatt a kiválasztott monogámiaira szánt, tisztességre predesztinált asszonyokat magas piedesztálra állítja, ugyanakkor – éppen e piedesztál megőrzése céljából és a férfi társadalom polygám

hajlamai miatt – sárba kényszeríti a nők másik felét, hogy megalapítsa a legfertelmesebb szörny-intézményt: a prostitúciót!!

Keservesen igaz szavak; rettenetes büntetése és jogos arculcsapása keresztény társadalmunknak. Társadalmunknak – de nem magának a keresztény eszmének. Mert ki állíthatná azt, hogy hipokrita, hátsó ajtókon bujkáló, lelkiismeretlen társadalmunk valaha a jézusi eszméken épült fel? Vagy ki hinné el, hogy midőn a kereszténység rajongó lelkű megalapítója ideálisan tiszta nézeteivel a monogámiát dicsőítette – ugyanekkor ennek titkos kijátszása: a háttérben üzött polygámia és a prostitúció förtelmessége járt volna az eszében?

Két hatalmas vallásalapító áll itt szemben. Mindkettő morált akar építeni. Mohamed praktikusabb; számol a földi gyarlósággal megalkuszik eszméivel s jobban ismerte embereit mint Jézus, nagyon bölcsen és tisztességes szándékkal, de nem reformátori magaslaton állva – inkább erkölccs és törvényé avatja a polygámiát, semhogy azt a tömeg aljas utakon szerezzze meg magának. Még a népet kecsgetető „más-világ”-ot is e polygámiát üző földi élethez szabja, hogy annál nagyobb vonzerővel bírjon ez a hívek előtt. De szintén nem mindig a praktikusság és életrealitás áll minden körülményben feljebb, szerintem úgyszintén mint meg nem alkuvó reformátor, úgyszintén mint igazi ideálokért hevülő ember, magasan felette áll ezen üzleti szellemnek a törhetlen elhatározása nagy idealista: Jézus Krisztus.

Nem alkuszik. Nézeteit, parancsait nem „e világ”-hoz szabja. (Hiszen éppen ennek gyökeres átváltoztatásáért harcol.) S nem hogy a képzeletében élő más-világot is az itteni viszonyokhoz idomítaná, hanem fennhangon hirdeti, sőt követeli a földön megalapítandó „isten országa”-t, mely kinek-kinek saját lelkében szunnyad.

Elismerem, hogy belebukott gyönyörű tervébe! Hiszen éppen ez az ő legnagyobb tragédiája. Nem a Judás csókja; nem a felfeszítettetés; nem is eszméinek üldöztetése vagy napjainkban való lekicsinylése, hanem minden egyes tanításának, cselekedetének hívei és egyház által való félreértése az igazi tragédia!

A fenséges reformátori alakból, szociális munkásból és békeapostolból – egy érthetetlen és csodálatos, a legendákban meghúzódó Isten lett, kivel ennél fogva még a világtörténelem sem foglalkozhatott komolyan. A szó teljes értelmében felfelé bukkant! A magasztos életből, felvilágosító és szabadságot hirdető tanításokból – megmerevedett, bilincseket gyártó dogmák és értelmet ölö babonák származtak. Egyeneslelkű, megalkuvást nem tűrő erkölcséből, álszenteskedő jezsuitizmus vált, melyet időnként leimádkoznak vagy meggyónnak az emberek, hogy felfrissült erővel vétkezzenek újra.

Még a hitújításnál: a protestantizmusnál is megújult ezen tragédia! Mert amilyen gyönyörű szabadsággal indult meg a XVI. század reformációja, ugyanolyan félúton állapodott, sőt csontosodott meg később a protestantizmus s kilökte magából a következetesen és folyton a korrallal haladó unitarizmust, ma is

csak egy lépcsőfokkal áll feljebb, mint a katolicizmus. De ezen szomorú tapasztalatok nem a jézusi eszmék kivihetetlenségét vagy elhibázott voltát jelentik, csak ritka intelligenciát, erőt és akaratot igényelvé e szigorúbb vallás, nehezen vihető gyakorlatba az átlag lelkektől álló társadalmakban. Hiszen a kereszténység megalapítója is csak ember volt, tehát embereknek megfelelő törvényeket kellett hogy szabjon! Csak hogy véletlenül e törvények nemcsak korszakot, hanem úgy látszik még korszakunkat is meghaladták fejlettség tekintetében.

Természetesen a nagyon is nagy táncosokra dolgozó, jóval előtte érző és látó reformátorok a leg-hálátlanabb munkát végzik. De azért sohasem a félúton megállapodott, a jelen helyzettel megalkuvó, momentán sikeresen dolgozó reformátorok vetik meg a jövő alapját, hanem mindig azon túlmerész gondolatú, a végső célt szolgáló próféták, kiknek magas erkölcsét és béke eszméit még 2000 év múlva is „utópiá”-nak deklarálják a köznapis emberek.

Igaz, hogy a mohamedánizmus kimondott polygámiája jobb és szebb a mai kereszténység ál-monogámiájánál. De míg a keresztény társadalom – a meglévő magasabb eszmék miatt – ráléphet a haladás törvényszerű útjára és nézete kinőhet, kifejlődhet valamikor Jézus tiszta erkölcsit vallásává, addig a mohamedánizmus saját meglévő alapján a magasabb kultúrának, az eszményesebb nézeteknek soha sem szolgálhat!

Bármilyen tiszteletreméltó legyen – a mai körülmények között – a mohamedánizmus egyenes és őszinte soknejűsége, mint kitűzött ideált, mint a leendő kultúra leendő fejleményét célul nem lehet a tökéletesedni hivatott emberiség elé állítani. Mert a lelki vonzalom, a lélek közössége – mely éppen az emberies vonzalmat különbözteti meg az állati ösztöntől – egy időben többel szemben, vagy nap-nap után változva aligha nyilvánulhat meg!

Nem maradás vagy korlátoltság tehát a lelki vonzalom alapuló monogámia gondolata, hanem a jövő magasabb kultúrájának programja. Amely intézmény pedig eszméjével nem a jövőt szolgálja, annak étiéke mindig kétséges marad.

Hogy a keresztény monogámia alatt nem az a barbár feltevés érthető, hogy katolikus mód szerint bármilyen szerencsétlenül választott valaki, köteles élete végéig áldozat maradni, mutatja a kifejtettebb, tökéletesebb kereszténység: a reformáció humanitása, mely szerint családás esetén akadály nélkül válhatnak szét egyházilag is a párok, hogy tetszés szerint más frigyet köthessenek.

Megemlítem még, hogy keresztény eszme alatt sohasem felekezeti eszmét értek, hanem azt az általános, egyetemes, krisztusi szellemet, mely sokszor a nem keresztelkedettek sokkal jobban jellemzi, mint az úgynevezett igazi keresztényeket. Egyáltalában a keresztény eszmét a modern egyház (mely Angliában, de különösen Amerikában sokkal jobb talajra lelt mint nálunk) nem csak Jézus szerepléséről számítja, hanem megtalálja már jóval előbb forrását a hatalmas zsidó vallás-

ban, annak fenkölt monotheizmusában, erkölcsi törvényeiben, hogy egy csodás, a történelmi folyamatot kijátszó és megakasztó „égi” beavatkozás helyett egy-egy zseniális ember szülte, természetes, korszakról-korszakra fejlődő magasabb lelki fejleményt hirdessen e valóságban. Olyan fejleményt, mely nem választó, hanem egyesítő hatású; mely nem az arisztokratikus dogmák által osztályozza az emberiséget, hanem a demokratikus – mert mindnyájunkkal közös – jézusi gondolatokkal kívánja összekapcsolni az egész világot, mely nem merülhet ki egy felekezetben sem (különösen a mai primitív kezelés mellett), hanem egyetemes eszmévé magasztosul és általános érdekeket szolgál.

Ha tehát a gyakorlatban e magas programot tartalmazó, eszményies erkölcsöt követelő vallás nem is vált be, mert nem is valósulhatott meg e csigamód haladó világban. mint követésre méltó eszme, mint a jövő magasabb erkölcsét jelképező ideál, magasán felülemelkedik a mohamedánizmus háremes, tarkamenyországú gondolatán, melynek köznapis voltát éppen a simán történt megvalósulás bizonyítja legjobban.

Akár a tízparancsolatot keményen kiszabó Mózes, akár a hegyi beszédet szelíden hirdető Jézus, sokkal nagyobb szabású alak volt, mint a találékony eszű Mohamed.

GLOSSZÁK.

Zsarolás. A P. H. július 24-iki számának törvényszéki rovatában ismertetett egy esetből kifolyólag fenti címen glosszát közöltünk. Most arról értesülünk, hogy az eset ferdítve került a sajtóba, úgy hogy a történetekhez fűzött glosszánk igazságtalanul támadta dr. R. H.-t. Őszintén sajnáljuk, hogy dr. R. H. urat téves alaptól kiindulva tettük glosszánk tárgyává. Azonban arra kell utalnunk, hogy hasonló történetek ezer meg ezer esetben, fentartás nélkül áll, amit kivételesen tévesen dr. R. H.-ra húztunk. Az alaptalanul megbántott urat vigasztalja az, hogy a nők milliói áldozatai gyalázatos nemi erkölcsöknek, amelyek mellett csak elvétve fordul elő, hogy egy férfit is ártatlanul bántanak nemi élete miatt. Dr. R. H. úr talán a vele történt igazságtalanság alapján az átlag férfinél jobban át fogja érteni a nő martíriumát. Az a glossza egyébként, mint e rovatunk egész tartalma, nem egyes egyének megbélyegzését vagy pellengére állítását, hanem egyes tipikus esetekből kifolyólag a nő természetellenesre ferdített nemi, gazdasági, jogi és társadalmi helyzetéből folyó általános bajok domborítását célozza..

17.000 ember és 700.000 korona. Pályadíjat tűzünk ki, hogyan lehet 17.000 embert összehozni, hogy négy órán belül 700.000 koronát rakjon le valamely kulturális, közegészségi, nemzeti vagy nemzetközi magasabb célért. Pályázók tanácsért a budapesti löversenyek rendezőségéhez fordulhatnak. Ez a rendezőség ugyanis diadalmasan hirdeti 17.000 embernek 700.000 korona

totalizátor forgalmat jelentő részvételét a szentistvánnapi lóversenyen. Ha a lóversenyre ekkora költséggel tódul ki annyi szegény ember – mert a születési és pénzarisztokrácia most a külföld hűsebb sporttelepeit népesíti – akkor kell, hogy emberségesebb célokra is összehozható legyen ez a két kézzel költekező tömeg. Pályázati idő: Magyarország népe öntudatra ébredésének ideje.

Jánoska. Hetvenötödször hurcolták végig a színpadon a parányi primadonnákat és gyermekszeregeket. Hetvenötödször töltötte meg Magyarország gyermekvédelméért élő-haló közönsége a haszonlesés leggyalázatosabb eszközeivel élő Királyszínházat. Hetvenötödször szívta magába a színpadon ágáló gyermekhad az ünnepeltetés pusztító, édes mérgét és ugyanannyiszor lelki szegénységi szülőknél megszületett a saját gyermekeik ilyen ünnepeltetésére és anyagi kihasználására irányuló vágy. És a gyermekvédelem hivatalos és hivatalatlan szervei nemes szerénységgel vetélkednek egymással, mindennemű tiltakozó beavatkozástól való tartózkodásban, a magyar gyermekvédelem nagyobb dicsőségére.

A fővárosi építkezés. A nép jólétével, szükségleteivel nemtörődés chimborassója a belügyminiszternek az a hónapokig halasztott elhatározása, hogy a háziuraknak nem csináltat konkurenciát a fővárossal. A háziurak, akik egy házbérnegyeden át lélekzetfojtva lesték lakóik sorsát, kannibálok módjára újból a lakosságba verték karmaikat. A házbéremelés minden zsarolási formája újból mártírrá avatja Budapest tehetetlen közönségét. A belügyminiszter pedig az arénából gyönyörködhetik a marcangolás lélekemelő színjátékában. Budapest háziasszonyai ugyan átérzik-e most, mit jelent politikai jogtalanságuk?

Hát ezt akarják? A feministák egyesülete legutóbb előadást tartatott Temesvárott majdnem kizárólag munkásközönség előtt, Munkácson kevés kivétellel középosztálybeli hallgatóság” és Tátralomnicon túlnyomó részben arisztokrata közönség előtt. Mind a három helyen ugyanarról volt szó és mind a három helyen naiv csodálkozással azt mondták a hallgatók körében: „Hát ezt akarják? Persze, hogy igazuk van. De hiszen a Népszava, a Budapesti Hírlap, a Pesti Hírlap, az Alkotmány, stb. egészen másképpen magyarázza a feminizmust!” Mert hát a magyarországi sajtó — tisztelet a kivételnek — a maga képére formálja a feminizmust és úgy adja be olvasóközönségének.

Az államhivatalnoknők férjhezmenetele. Ilyen címen a P. H. egy éles elméje a közhivatalokban alkalmazott nők cölibátusa mellett tör lándzsát zseniális nemzetgazdasági okfejtéssel. Kisüti ugyanis, hogy „minden nőnek az a rendeltetése, hogy férjhez menjen és ha azt elérte, akkor a férj ad neki kenyeret, a feleségi állapot pedig hivatást”. Nem értjük, hogy ezzel az indokolással csak a közhivatalnok asszonyokat akarja a kenyérekérésből kiszerezteni, mert hiszen ha a férjhezmenés biztosítja a kenyeret, amint a cikkíró nemes egyszerűséggel állítja, akkor Magyarországnak kétmillió földművesasszonya is eltartandó a munkától, mert a földműves, a napszámos,

a kereset bármely ágában működő házas férfi is keres. Vagy vagy. Azt pedig, hogy a feleségállapot hivatást ad az asszonynak, eddig csak a – hogy úgy mondjuk: külön törvényekkel szabályozott, pap elé nem vitt, de mégis feleség állapotába juttatott asszonyokról mondták. Az ú. n. tisztességes asszonyok talán még se vállalhatják szerzőnek ezt az állítást! A cikk továbbá megdöbbenő adatokat közöl a nők nagyobb betegeskedési százalékaról, amelyből a következő igazán meghatóan mélyenszántó következtetéseket vonja le: „Ezek az adatok ismételtelen azt igazolják, hogy bár a nő szorgalmasabb, tanulékonyabb és fáradhatatlanabb mint a férfi, de nehéz szolgálatú ágazatoknál, mint pl. a posta is, még mindig nem vehetik fel a versenyt az erősebb nemmel. A gyenge női szervezet hamarosan kimerül és hiába van szívós akaraterje a nőnek, ha fizikai képessége annak messze mögötte marad”. A cikkíró tőle megszokott éles logikával összehasonlítja a közhivatalok minden ágazatában rosszabbul fizetett, hivatalos munkáján kívül házimunka elvégzésére is kényszerülő nőhivatalnokot, a munkájáért jobban fizetett és hivatalos munkáján kívül egyébbel nem törődő férjihivatalnokkal. A nő- és a férfimunka mérlegelésénél soha sem veszik észre, hogy nem a nő gyengébb szervezete, hanem az a második ösidőkből a nőre kényszerített, t echnikai fejlettségünket gúnyoló munkakör, amely a nőt dupla munkateherrel sújtja, gyengíti el a nőt. Nem a házas asszonynak a munkából való ki-rekesztése, hanem a ház vezetése észszerű reformja fogja a férjes asszonyok hivatalos munkájának problémáját megoldani. S egyúttal a házas férfiakét is.

Politika. Még a politikai analfabéták is tudják, hogy ebben az országban közjogi reformokról ép úgy, mint gazdaságiakról csak az általános választójog életbeléptetése után lehet szó. Mégis mindenről szól a politikai találgatás, csak nem a választójogi reform alkotásáról. Olyan tempó ez, mintha a düledező házban nagytakarítást, nagymosást, sütést, főzést, evést, ivást rendeznének a ház tatarozása helyett. S az intézkedő gazda bűnéből összeroskadó tető valamennyiünk életét fenyegeti. Mindannyiunk egyforma érdeke a választójogi reformot megsürgetni, hogy az általános választójog alapján valamennyien hozzáálljunk a ház belső desinficiálásához, tisztításához és lakályossá tételéhez.

A SZABADALMAZOTT ERKÖLCSELENSÉG.

Írta: N. N.

A titkos örömök és betegségek új szabályozása a fővárosi fogyasztóközönségnek bizonyára legnagyobb meglepedését fogja kivívni. Mert az egyedül helyes gazdasági és kereskedelmi elv alapjára helyezkedik, mely szerint a kínálatnak a kereslet igényeit kell kielégítenie. Oly messzemenő előzékenységet tanúsít, hogy igazán kívánatos lenne, vajha egészsége-

sebb szükségletek kielégítése is ily mértékben foglalkoztatná hatásainkat. A nő kisajátítása a férfiak nemi gerjedelmei érdekében teljes betetőzést nyer. Megvédi a gyenge „erősebb nemet” a tolakodó kínálgatástól, de viszont biztosítja, ha vágya támad, kielégíthesse. A férfiúi nemi érdekek teljesen érvényesülnek.

Hogy a közérkölciség, közszemérem és más közkezdetű hazug általánosságok ürügye alatt mily szépen lehet konkrét célokat megvalósítani és biztosítani, arra a szabályrendelet intézkedései a legklasszikusabb példákat szolgáltatják. És hogy sehol, de sehol a nőnem védelmére intézkedéseket nem találunk, mutatja, mennyire önzetlenül és mily sokoldalúlag kezei a hatalmat a férfinem, azt a hatalmat, melyben részesíteni a nőt a saját nemük érdekében nem akarja, melynek kizárólagosságához a jogcímet nagyobb igazságérzetére és tárgyilagosságára alapítja. Azoknak, akik szerint: nemi uralomról nem lehet szó, a hatalom kezelésében csak gazdasági szempontok érvényesülnek, igen tanulságos lehet a szabályrendelet. Hiszen oly körültekintő gondossággal egyetlen szükséglet kielégítése sincs szabályozva, mint a férfi nemi vágyaié, a „kínálat” sehol sincs oly körülményesen megrendszabályozva.

Bámulnunk kell az ügyességet. Ugyanazon rendelkezések, melyek a „csábítást” és az alkalmakat vannak hivatva megakadályozni, biztosítják a kielégítést. A rendelet gondoskodik arról, hogy a prostituáltak nappal lehetőleg otthon tartózkodjanak. Elláttatja ablakukat tejüveggel, ami jó ismertetőjelül szolgál. És hogy ne érje csalódás a szerelemre szomjazó férfiút, aki így kénytelen zsákban macskát vásárolni, visszataszító külsejű és koros nőknek nem szabad az iparigazolványt kiszolgáltatni. A paragrafusokban nem szokott magyarázat lenni, de a kodifikátor maga érezte szükségét annak, hogy ezen rendelkezését igazolja. Mert csak ez irányú ügyetlen kísérletnek lehet tekinteni e rendelkezés kiegészítését, amely magyarázza, hogy a visszataszító külsejű és koros nők csak cinkostársakkal összejátszva bűncselekményekből tudnák magukat fentartani (az engedély tehát „tisztességes” foglalkozás látszatát adná nekik, hogy a rendőrség figyelmét üzelmeikről eltereljék, de hiszen ép a prostituáltak vannak a rendőrség különös felügyelete alatt). Koros nők már nem is kaphatnak iparjogosultságot, de 17 éves leányok igen, hogy a gurmandoknak raffináltabb ízlése is kielégíthessék.

Oly magas ethikai szempontoktól inspirált rendelet nem feledkezhetik meg a gyermekekről sem. Amíg a serdülő nőt a prostitúciónak kiszolgáltatja, a fiúkat iparkodik megvédeni, ezeket a prostituáltaknak nem sza-

bad befogadniuk. A 150 m távolság, mely az iskolát a bordélytól eddig elválasztotta, megtoldatik még 50 méterrel. Így csak 200 méterre az iskola kapujától keltheti fel a gyermek kíváncsiságát a tejüveges ablak, mely – nem minden igazság nélkül – bizonyos „köz”-jellegget ad a prostitúciónak.

A prostituáltak viselkedése oly körülményesen van szabályozva, hogy az például szolgálhatna egy „jó modor, vagy hogyan viselkedjünk előkelő társaságban” című könyvnek. Úgy látszik, itt szerzőt a nőideálról alkotott fogalmak inspirálták és azon volt, hogy a prostitúcióval élő férfiak illúziói megmaradjanak a szerelemvásárnál is. Előkelő, hideg magatartás, lesütött szemek, a legnagyobb szemérmesség külső megjelenésben és viselkedésben kötelező. A prostituáltaknak nem szabad magát kísértetnie, nem szabad beszélgetnie vagy pláne nevetnie az utcán. Azt már említettük, hogy az otthonból ki nem mozdulásban nyilatkozó otthonszeretetet iparkodik a rendelet belénevelni. Így mindig szolgálatkészen, engedelmesen kell a vásárló rendelkezésére állania, azt kompromittálnia a közfigyelem felkeltésével világért sem szabad. Hogy teljesen a megvásárlóé legyen, az egész árut kapjon, esetleg barátaitól is iparkodik megfosztani a rendelet a szerencsétlent. Otthonát iparkodik neki kizárólag biztosítani, de a rendőrségnek bármikor szabad bejárata van. A rendelet mindenképp azon van, hogy a prostituált egész lélekkel teljesen hivatásának éljen, minden életviszonyát ezen szempontból szabályozza és ennek feláldozza.

És noha a prostituált viselkednek a rendelet előírásai szerint a legszemérmesebben, mégis ki van tiltva az „elegáns” séta- és szórakozó-helyekről. A rendelkezést nem értjük meg, ha nem vagyunk tekintettel a különös figyelemre, amit a férfiúi ízléssel szemben tanúsít. E területeket biztosítani kívánja, hogy ott a férfiak csak „tisztességes” nőekkel találkozassanak és hogy a kalandvagyó ifjúság, közép- és aggkor ne fárassza szellemét és ne koptassa cipőtalpát olyasvalami után, amit egyszerűbben is elérhet. A vadászterületről számúzi tehát a prostituáltakat s számúzi őket a családi találkozóhelyekről, hogy a családi erkölcsök és a háziasság őrei és követői ne legyenek zsenáns helyzetben. Természetesen ezen intézkedés a tisztességes nők „érékében” történik, hiszen mindig, amikor a női nemet a legsúlyosabb sérelmek, a legnagyobb megalázások érik, ezen érdekekkel nem átal előhozakodni az „őszinte” férfinem. A zsarnokság mindig az áldozatok „jól felfogott” érdekeire alapítja jogcímét és iparkodik azok gyengéit kihasználni.

Az ú. n. egészségügyi intézkedésekről nem

szólunk. Itt a legcsattanóbb az egyenlőtlen bánásmód. A fogyasztók érdekében a fogyasztók által megmételtyezettek időnként kivonattalnak a forgalomból, de még csak elvi nyilatkozatok sem védik meg a prostituáltakat a megmételtyezéstől, mely pedig megfosztja őket elismert foglalkozásuktól. Hogy az ingyenes megvizsgálás inkább a férfiak érdeke, mint a nőké, arról felesleges beszélnünk is.

A rendőrség nemcsak a női szépség szakértője lesz, mely hivatva van az alkalmatlanságokat kizárni, hanem a szemérmesség bírása is. Erre külön praemiumot tűz ki a rendelet. Akik szemérmesen úzik iparukat, azok magasabbrendű „igazolványt” kapnak, egy előkelőbb kategóriába jutnak; így gondoskodnak arról, hogy a prostitúció ne csak népies és olcsó szórakozást nyújtson, hanem a nagyobb fizetési képességgel bírók magasabb igényeit is kielégíthesse. Nagyon kételkedünk, hogy az igazolvány a prostitúció rózsaleányainak lesz jutalma; ennek kiosztásánál bizonyára egyéb szempontok, vagy különösen a magasabb igényeknek megfelelni tudás, lesznek irányadóak.

A prostitúció megmarad még a magánüzemben, a bordélyházak még nem ruháztatnak fel állami vagy községi jelleggel, s így az ókori állapotok még el nem ért ideál maradnak. Azonban a közérdek szempontjából való szabályozás tovább ment. Hogyne, hiszen a vizsgálat költségeit már az állam fedezi a közadóból és közjövödelmekből, egy állami hatóságot ezentúl még fokozottabb mértékben foglalkoztat. A szabályrendelet a jövőre nézve szép reményekre jogosít, a municipal szocializmusnak a prostitúció nemcsak Serajevóban lesz egyik alapvető intézménye. Nagyon érthető, ha a szép reményeket nem akarja veszélyeztetni az erősebb nem a nőszavazattal.

Ha találunk is a szabályrendeletben oly intézkedéseket, melyek legalább első látszatra a prostituáltakat a vállalkozókkal szemben megvédeni törekszenek, olyanokat, melyek közönységükkel szemben megvédenék, azzal szemben juttatnák jogokhoz, igazán nem találunk. Pedig a polgári rezsím egyik alapelve, hogy az érdekeltek meghallgatást és érdekkörük szabályozására befolyást nyerjenek. Még a büntetteseknek is van alkalmuk nyilatkozni, még azokat is meghallgatják. De a prostituáltaknak nincs, azok teljesen rabszolgák.

A prostituáltak helyzete természetesen szélsőséges és abnormis, de mégis jellemző. Mint láttuk, a rendelet a csak sexuális nő ideáljának tulajdonságait, ezeket a veszendőbenő tulajdonságokat reá akarja kényszeríteni a prostituáltakra ugyanakkor, midőn minden jogokból kivétközteti és kizárólag sexuális vágyak kielégítése tárgyává teszi.

ANYASÁG ÉS MILITARIZMUS.

Írta: GALLÓ PAULA.

A nők politikai jogainak ellenségei eddig is szívesen és gyakran érveltek azzal, hogy csak a férfiak katonáskodnak, a nők nem. Ma vannak férfiak, kiknek meggyőződése, hogy a közérdekből katonai szolgálatot teljesítő férfiakkal igazságtalanság történik már abból kifolyólag, hogy a nők, akik nem katonáskodnak, a kenyérgyártásban részt vesznek.

A honvédelmi miniszter kirendelte bizottság szerkesztésében megjelenő Magyar Katonai Közlönynek „A nők és a katonai kérdések” című cikkében Kollmann Dezső hadnagy fejtegeti, hogy míg a férfi katonáskodik, a lány, ki a pályára való előkészítésben addig együtt haladt vele, (!) továbbképezheti magát, gyakorlatra tehet szert, üresedésben levő állást betölthet, stb. Mint a méltányosság követelményét indítványozza „a kenyérért küzdő felek egyenlő életfeltételeinek helyreállítását” a nők katonai szolgálatra kötelezése útján, annál is inkább, mert a nők betegápolásra, kórházakban, gyógyszerárakban, irodákban, a katonaság ruhái és fehérneműi készítésére igen jól felhasználhatók lennének s ez úton a ma ezekre a segédszolgálatokra felhasznált férfikatonák felszabadulnának a szorosan vett katonai munka számára.

Nem terjeszkedve ki a katonai szolgálatnak a választójog ellenértékül való szerepeltetésére – ami aligha fenntartható álláspont, tekintettel arra, hogy férfi azon a címen, hogy nem volt katona, soha választójogát el nem veszítette, a tényleg szolgáló katonának pedig nincs választójoga – és csak melleleg említve, hogy a francia nők szavazati jogi szövetsége azzal terelte a közfigyelmet magára, hogy tüntetéseket rendezett és maga indítványozta a nők katonai szolgálatát: lássuk, vajjon az igazságosság és méltányosság csakugyan az említett cikk következtetéseire vezet-e?

Igazán helyreállnának az egyenlő életfeltételek a kenyérért küzdő felek között, mihelyt a nőket is katonai szolgálatra köteleznék? Igazán nincs köztük ma más különbség? Minden kiképzési mód hozzáférhető, minden állás elérhető a nőknek, egyenlő munkáért mindig egyenlő fizetést adnak nőnek és férfinak? És vajjon az anyaságnak, ennek a közérdek szempontjából mindennél fontosabb szolgálatnak szenvedései és veszedelmei nem egyedül a nőket terhelik-e?

Jogrendszerük, gazdasági viszonyok átalakulnak, de annak tudata, hogy a nők anyák, az emberségesen érző és gondolkodó férfiak nőkre vonatkozó szavait és tetteit mindig befolyásolni fogja. Hogy nők sokat szenvedtek és szenvednek azért, mert nők, igaz – ezért van nőmozgalom – de ez egyrészt a fejlődés elmúlt fázisaiban szerepelt körülmények következtése volt, másrészt az emberségesen érzők és gondolkodók ma még nincsenek többségben.

Ma, amikor a gazdasági viszonyok a nők millióit kenyérkeresetté kényszerítik, pl. Németországban az összes kereső népesség 30%-a nő és nálunk sem sokkal kisebb az arány – ma a méltányosság első követelése, hogy minden pályát és kiképzési módot megnyissanak nekik, hiszen a mai állapot mellett még az sem derülhet ki, melyek hát a nőnek való pályák.

Az európai államok statisztikáinak tanúsága szerint a keresetben résztvevő asszonyok számának rohamos emelkedésével, a csecsemők halandósága is egyre emelkedett. És ugyanezek a statisztikák mutatják, hogy az anyaságot életükkel megfizető nők száma nem marad a háborúban eleső katonák száma mögött, hacsak hosszabb időszakot hasonlítunk össze, hiszen az anyaságnak minden évben megvannak a maga halottai.

Magyarországon évenként átlag 5000 nő hal meg gyermekágyban, köztük legalább 3500 gyermekágyi lázban; utóbbiak nagyobb része tehát a megfelelő higiénikus intézkedésekkel meg volna menthető; évenként 11.000-nél több gyermek halva jön a világra és mintegy 140.000, az összes élve születetteknek körülbelül egy negyedrésze, hal meg csecsemőkorban, az első életév folyamán: íme a gyermekre születése előtt ható káros befolyások végzettsége lehetetlenné teszi még azok számára is, akik úgy kívánnák, a gyermek védelmét az anya védelme nélkül. Másutt is orvoslást váró bajokról számol be a statisztika. Németországban átlag 10.000 asszony hal meg évenként gyermekágyban, köztük 7000 gyermekágyi lázban s 113 ezer csecsemő évenként élete első négy napján. Egy német iparfelügyelő az idősebb munkásasszonyok 10%-ára becsülte azok számát, kik egész életükben betegesek mert túlhamar keltek fel gyermekágy után. Milanóban 1900-tól 1906-ig felvett gondos statisztika szerint a csecsemőhalandóság házon kívül dolgozó anyák mesterségesen táplált gyermekeinél 68%, munkáscsaládok gyermekeinél általában 29%, a középosztályhoz tartozó családok gyermekeinél 22%, jómódú családokban 18% volt. Japánban 1880-ban a csecsemőhalandóság 7% volt; Európa egyetlen országa sem dicsekedhetik vele, hogy ezt csak meg is közelíti – ekkor Japán teljes erővel az európai minta követésére adta magát, iparúzó lett és 1902-ben a csecsemőhalandóság már 15% volt.

Az idevágó statisztikai adatok mind amellet tanúskodnak, hogy a kenyérkereset, legalább mai formájában, az anyasággal és a rendszeren velejáró háztartási munkával együtt olyan túlterhelése a nő szervezetének, mely károsítja úgy felnőtt asszonyait, mint a következő generáció mindkét nemű tagjait, kiknek egy része elhal gyermekkorban, más része kevesebb életerővel, kevesebb ellenálló képességgel kerül ki az életbe, mint ahogy kellő anyavédelem mellett kikerülhetett volna.

A fenyegető veszedelem tudatára ébredt törvényhozások a baj orvoslására először is ahhoz az eszközhöz nyúltak, mely egy törvényjavaslat megszavaztatásánál többre nem kerül: eltiltották a munkaadókat az asszonyok foglalkoztatásától a gyermekágy után négy hétig pl. Angliában, Belgiumban, Hollandiában, Portugáliában, Spanyolországban; hat hétig Norvégiában, nyolc hétig Svájcban. Csakhogy az asszonyok milliói nem dolgoznak merő kedvtelésből még akkor is, mikor gyengék, betegek, mikor az anyaság fiziológiai hatásai testük kímélését, gondozását parancsoló szükségé teszik.

Ha tehát az említett törvényes intézkedések hosszabb ideig változatlan érvényben maradnak, a statisztikusoknak módjuk lesz összehasonlításokat tenni, mi árt nagyobb mértékben az anyáknak s újszülött gyermekeiknek: az-e, ha az anya dolgozik vagy ha pihenve nélkülöz.

Megnyugodni ebben nem lehet. Nem lehet bele nyugodni ma, mikor a szenvedőkkel való együttérzés növekedőben van abba, hogy ennyi ember szenvedjen, akin segíteni lehetne; nem nyugodhatnak bele a nők, hogy nőtestvéreik éppen akkor, amikor lehetővé teszik, hogy amit az emberiség eddig elért, el ne vesszen, sőt tovább fejlődhessék, amikor életerejük, ifjúságuk egy részét oda adják azért, hogy legyen egy újabb generáció a földön, hogy akkor a természet által úgy is rájuk mért szenvedéseken felül még felesleges szenvedésekkel halmoztassanak el. De nem lehet belenyugodni az állam és társadalom szempontjából sem, mert ezek a felesleges szenvedések célellesenek is: apasztják a következő generációt számban s rontják minőségben. Német orvosok mérései szerint a gyermek születéséig dolgozó anyák gyermekeinek átlagos testsúlya a születéskor mintegy 300 gr-mal kevesebb, mint azoké, kiknek anyja előzőleg pihent és jól táplálkozhatott.

Az elérendő cél e téren talán az volna, hogy minden asszony a gyermekéé lehessen egy évig. Három hónapot tölthessen a gyermek születése előtt nyugalomban, jó levegőn, napfényben, előkészülve anyaságára minden irányban, megválogatva még gondolatai tárgyát is, mert még ezek is hatnak arra, aki eljövendő – és 9 hónapot áldozhasson saját maga és gyermeke fenntartására irányuló munkától menten, a maga ereje, egészsége helyreállításának, a gyermeke ápolásának, gondozásának – és ha csak teheti – anyatejjel való táplálásának. Ez bizony meg nem valósítható ma és valószínűleg sokáig nem, talán addig, míg fel nem szabadulnak azok a nagy anyagi eszközök, amiket ma egészen más célok szolgálata köt le. De az ideálok nem arra valók, hogy ha rögtön meg nem valósíthatjuk őket, kedvszegetten elforduljunk tőlük, hanem hogy a haladás irányát mutassák és hogy minden lépésnél, melyet feljűk megtenni sikerült, örömmel töltsön el az, hogy mégis közeledünk hozzájuk.

Néhány ilyen lépés már történt ezen az úton is. Németország az állami munkásbiztosítás keretén belül adott először 3, majd 4, aztán 1901-ben 6 hétre a munkatiltalomhoz „gyermekágyi segélyt”: az átlagos napszám kétharmadát, azonkívül szülésnőt és ha kell, orvost, gyógyszerert. Nálunk ugyancsak a betegség és baleset esetére való biztosítást szabályozó 1907-i törvény biztosítja a biztosításra kötelezetteknek, vagy akik önként biztosították magukat (erre joguk van a házi cselédeknek s általában oly alkalmazottaknak, kiknek összes fizetése évenként nem haladja meg a 4000 koronát) a gyermekágy-segélyt a lebetegedés napjától számított hat hétre a járulék kiszámításánál alapul vett bérösszeg fele összegében és a szükséges szülészeti támogatást és gyógykezelést. Másutt ennyi se történt még. Franciaországban, Belgiumban, Angliában különböző, a munkások önjeléből alapított betegsegélyző pénztárak alapszabályaikba vették, hogy gyermekágy segélyezésre jogcímül nem szolgál – mások egyáltalában nem vesznek fel nőket tagokul. A német betegség esetére való biztosítás most reform előtt áll és valószínűleg ki fogják terjeszteni a gyermekágy-segélyt 8 hétre, a biztosítás kötelezettségét pedig a mezőgazdasági munkásnőkre, cselédekre, háziipart üzőkre évi 2000 márka jövedelem alatt.

A nőmozgalom mindenütt programjába vette az érdeklődésnek, a rokonszenvenek az ügy iránt való felkeltését, a német „Bund für Mutterschutz” az anyák védelmét szolgáló nagyarányú egyéb tevékenysége mellett egyre gyűjti az értékesíthető statisztikai adatokat, kész költségvetéseket dolgoz ki és petíciónál az anyasági biztosításnak olyan arányú kiterjesztése érdekében, amilyenre költségvetései szerint fedezet található. A most napirendre kerülő reformmal szemben követelik a biztosítás kiterjesztését minden nőre, kinek családjában az összes kereső tagok évi jövedelme együtt nem éri el a 3000 márkát. követelik a segélyezés kiterjesztését szülés előtt 2 hét, utána 8 hétre, a segélyezés összegének a teljes kereset összegében való megállapítását, hiszen a gyermekágy idején a szükségletek ha nem nagyobbak, semmiesetre sem kisebbek. Franciaországban társadalmi úton keletkezett egy anyákat segélyező pénztár, mely kiadásai egyharmadát a tagok járulékaiból, kétharmadát jótékony és hatósági adományokból fedezi. A német „Propagandagesellschaft für Mutterschutz” szintén társadalmi úton akar az egyes városokban ilyen segélyező-pénztárakat felállítani (számításai szerint, ha a tagoktól havi 50 pfennig járulékot szednek, 20-40 márka segélyt adhatnak a gyermekágyasoknak, aszerint amint 1-3 év óta tagjai a pénztárnak) abban a reményben, hogy ha néhány pénztárt felállítanak, az állam könnyebben lesz rávehető a hálózat átvételére és kiegészítésére.

Gyakran indítványozták az eddig említett segélyezési formákon kívül még a szülőintézetek számának nagy szaporítását olyan nők számára, kiknek vagy nincs is akkor otthonuk, vagy olyan van, melyben higiénikus viszonyok nem teremthetők – menedékhelyek létesítését, melyekben a szülés előtt és a szülőintézetből való távozása után könnyű munkával foglalkoztatnák a nőket – nagyobb gyárak, üzemek kötelezését olyan helyiség berendezésére, melyben a szoptató anyák, míg dolgoznak, csecsemőjüket elhelyezhetik és rendes időközben szoptathatják, indítványozták a nőmozgalmon kívül álló orvosok, szociológusok stb. akiket hivatásuk gyakorlása ismertetett meg a létező szomorú viszonyokkal.

Az anyaság védelmének csak félig-meddig kielégítő megoldása is kétségtelenül nagyarányú áldozatokat kíván az államok pénztáraitól, de a népek jövője megköveteli, hogy ezekre a kiadásokra találjanak fedezetet. Indítványoztak már általános progresszív pótdadót e célra, indítványozták azoknak külön megadóztatását, akik különben nem áldoznak a jövő generációért: az agglagények és a gyermektelen házaspárok megadóztatását. Valószínű, hogy ha nők is lesznek a törvényhozók tagjai között, akkor mert erősebben fogják akarni, hamarabb meg is találják majd e kiadások fedezetét. A finn törvényhozás nőtagjai már benyújtották a törvényjavaslatot, (mely csak bizottsági tárgyalásra került az ülészak bezárása, előtt) biztosítva minden nőnek, ha jövedelme városban 2000, vidéken 1500 márkát meg nem halad, 6 hétre a szülés előtt, 8 hétre utána gyermekágyi segélyt. Ez a segély mindenki számára ugyanannyi s az illető vidék átlagos teljes napi-számmal egyenlő.

Akadnak, akik a gyermekágyi segélyt csak a házasságban élő anyákra akarták kiterjeszteni, mintha nem

volnának a legnagyobb mértékben segélyre utalva éppen azok a szerencsétlenek, kiket a szegénységen, a gyermekük atyjától való elnagyoltságukon kívül még a társadalom konvencionális megvetése is gyötör és büntet – büntet minden bűnnel szemben példátlan kezelhetetlenséggel, a körülményekre való tekintet nélkül, a kiengesztelés lehetősége nélkül. Hogyne volnának a nőmozgalom munkásaínak, hogyne volnának a legkiválóbb modern írónak munkái telve eszmékkel és indítványokkal, melyeket az a forró vágy sugalt, hogy a holnap morálja embersegebb legyen, mint a tegnapé volt!

Ha azonban, mint Alice Salomon gondolja, az anyasági biztosítás alkalmas volna a törvénytelen gyermekek száma szaporítására (nálunk is, Németországban is az összes születések mintegy 10%-át teszik a házasságon kívüli születések, akkor talán valami más úton kellene ezt a semmiesetre sem kívánatos eseményt megakadályozni, nem az anyasági biztosítás megszorítása útján. Ilyen más útnak valószínűleg beválna, ha a törvény teljes szigorral szorítaná az ilyen gyermek atyját gyermekével szemben való kötelessége teljesítésére. Ez a férfiakat valószínűleg óvatosabbá tenné, törődnének vele, hogy ne legyenek házasságon kívül gyermekeik, tehát apasztaná az ilyen gyermekek számát és azonfelül bizonyára egy lépéssel közelebb vinné az emberiséget ahhoz a mindenkifelett kívánatos korhoz, melyben minden ember akarja is saját cselekedetei következményeit viselni.

Íme ide vezetett bennünket az az igyekezetünk, hogy a létező állapotokon úgy változtassunk, hogy a méltányosság és igazságosság összessége nagyobb legyen. De még van néhány, a katonáskodásra vonatkozó szavunk.

Amit az emberiség történetéből tudunk és amire a történelem előtti időkben csak következtethetünk, mind arra mutat, hogy harc és háború volt ami a kicsiny, izolált embercsoportokat, törzseket nagyobb törzseké, nemzetekké egyesítette, államokat alkotott, melyek minden haladás előfeltételei voltak, hiszen a kis törzseket folytonos megsemmisítés fenyegette s nagyobb szabású munkamegosztás kifejlesztésére elegendő tagjuk sem volt. Harc és küzdelem fejlesztett szép tulajdonságokat a harcosokban pl. a bátorságot, melyre nagy szükségünk van és lesz – csak más célok szolgálatában.

Az emberiség haladt, fejlődött, meghaladta azt a fejlődési fokot, melyben a harc és háború továbbfejlődhetése egyik feltételét képezte. A kifejlett, öntudatra ébredt nemzeteket évszázados elnyomás se olvasztja be többé a hódítók nemzetébe. A népek jóléte egyre függetlenebb lesz harcban való kiválóságuktól, sőt államuk területe növekedésétől is, ellenben mindinkább a békés ipari munkában való versenyképességüktől, az őket környező népek állapotától, a nemzetközi biztosságtól válik függővé. Évszázadok óta tanítjuk és valljuk, hogy a támadás, a más bántalmazása bűn, a szenvedőkkel való együttérzés kötelesség, de a tanítás szó marad, cselekedeteket irányító motívummá aránylag ritkán válik, hisz a harc s a harcra való készenlét ellenkező felfogása, mely szerint az agresszivitás virtus s az ellenséggel való együttérzés megvetendő bűn, állandóan ellene dolgozik.

A mai nagy állandó hadseregek s a technika minden vívmányát a maga számára lefoglaló harci készen-

lét pedig oly óriási áldozatokat követel anyagiakban és munkaerőben, melyek megbénítják a kulturális haladást minden téren, sőt ha így folytatódnak, a békés munka eddigi összes eredményei megsemmisítésével fenyegetnek. Igaz, az állandó katonaság a harcra való előkészítésén kívül a katonák fegyelmezése, testgyakorlása által, a társadalmi rend, vagyon- és személybiztonság fenntartásában való közreműködés által, tömeges szerencsétlenségek-nél való segédkezés által bizonyos missziót tölt be. De a tanítás, testgyakorlás s az a foka a fegyelmezésnek, mely mindenkinek javára válik, a nevelés feladatai közé tartozik; a katonaság egyéb békés funkcióit pedig bizonyára ép ilyen jól betöltené, ha pl. minden katona csak 1 évig szolgálna. A mai állapotot csak a harcra való készenléttel lehet indokolni; holott a háború kitörését az az óriási kockázat, amely most járna vele, úgy anyagiakban, az egész gazdasági élet feldúlásával fenyegetve, mint emberéletben – és pedig, tekintettel az általános véd-kötelezettségre, minden társadalmi rétegre egyformán — egyenesen valószínűtlenné teszi. A harcias hangulat szítói mögött mindig ott állnak, a többi között, a mai állapot fentartásában érdekelt nagyipar képviselői is. A vasipar pl. nem kereshetne többet háborúban, mint amennyit a mai fegyveres békében keres, csak hogy akkor nagyobb kockázattal dolgozna. És mert a mai állapot soká már fenn nem tartható s más kivezető út nincsen belőle, kell hogy az európai kultúrállamok valami meg-egyezésre jussanak, amely lehetővé teszi a katonai készenlét által ma lekötött erőknél vagy legalább egy részük-nél, a békés munka, a kulturális haladás szolgálatába állítását.

Akkor majd könnyebben akad fedezet a közoktatás-és közegészségügy sok régi szükséglete mellett az anyasági biztosítás számára is.

Egy okkal több, hogy a nők katonai szolgálatának ideája ellen is tiltakozunk: ez változtatás volna a haladás irányával ellenkező irányban. A nő katonáskodása pedig nem egyenlítőné ki a kenyérért küzdő nő és férfi közötti verseny egyenlőtlenségeit, hanem a nő terhére fennállókat még tetézné,

EGY ASSZONY VILÁGRASZÓLÓ TALÁLMA NYA.

Írta: LÁSZLÓ ARTÚR.

Nem repülőgépről, sem valami automobilról vagy gépcsónakról van szó, hanem „csak” egy motorról, vagyis hajtógépről, mely azonban az egész járműtechnikát át fogja alakítani és általában hatalmas fejlődést fog teremteni mindenütt, ahol gépmunkának szolgáltatása szükséges, tehát az ipari telepeknél, gyárakban, bányákban, stb.

Hogy ennek a gépnek lényegét megérthessük, jelentőségét kellőképpen méltányolhassuk, tekintetbe keli vennünk, hogy a motortechnikának főelve: minél kisebb helyen, minél kisebb súly mellett a lehető legnagyobb munkamennyiséget produkálni. A legelterjedtebb motor még mindig a gőzgép, jóllehet ez azonos munkateljesítmény mellett a legtöbb helyet igényli és a legnagyobb súlylyal bír.

Nagy haladás volt, mikor a nagy helyet igénylő vízgőzfejlesztésről áttértek az égési anyagoknak pl. a benzinnel elgázosítására és a gépet a gázkeverék robbanása segélyével hajtották. Ezek a gázgépek. Hasonlóképpen nagy haladást mutatnak a gőzturbinák, melyeknél ugyan még mindig van vízgőzt fejlesztő kazán, de maga a gép előnyösebb: a gőzgépnek ide-oda járó dugattyúval bíró hengere és rudazata helyett a kis helyet igénylő és gyorsan forgó lapátos turbinakerék van alkalmazva. Ha az utóbb említett két gépnemnek: a gőzgépnek és a gőzturbinának előnyeit egyesítjük, oly gépre jutunk, mely vízgőz helyett robbanó gázkeverékkel, dugattyús henger helyett forgó lapátos kerékkel dolgozik. Ez a gázturбина, mely a motortechnikának említett főelve szempontjából eddig a legelőnyösebb. A gázturbinák közül pedig a tudomány mai állása szerint a legcélszerűbb az a gép, melynél a gázkeverék nem lassan ég el, hanem gyorsan robban. Ez az exploziós gázturбина. És ennek a gépnek, mely a súly és helyszükséglet csökkenése szempontjából a motoroknak eddig legelőnyösebb alakját mutatja, mely a géptechnikának egyik legnagyobb vívmánya, mely joggal tekinthető a jövő motorjának: egy asszony az eredeti feltalálója.

Ez a gép egészen új perspektívát nyit meg mindenütt, ahol gépmunkát kell szolgáltatni; hatalmas gépház helyett kis „gépkuhóban” férhet el a gép, mely egy egész gyárnak vagy világító telepek szolgáltatja majdan a szükséges energiát; de többek között közelebb hozza a repülés kérdését is az igazi megoldás felé: hiszen a repülőgépek technikájának „életkérdése” az, hogy minél kisebb súlyú motor a legnagyobb munkát szolgálja és az eddigi repülőgépek sikerei is nagyrészt a könnyű motoroknak köszönhetőek. Mennyivel inkább lesz majd ezután, az említett géppel, lehetséges az, hogy az ember igazán erős szélben is repüljön.

Sajátságos, hogy ami annak az asszonynak érdeme, az egyúttal hátráltatja is ennek a nagyszerű gépnek gyors elterjedését – legalább egyelőre. Mert Rappaport asszony gépjét szabadalmaztatta, szabadalma le is járt, szóval, miután a dolog már ismert, más már nem kaphat ily gépre szabadalmat; már pedig a gyárak nem szívesen fognak hozzá egy új gép gyártásához, mely, minthogy szabadalom híján szabad a verseny, kockázattal jár.

Őszintén szólva, a szakemberek közül is még kevesen tudnak e gépről, mert a gázturбина technikája még a kezdet kereteiben mozog, de akik csak tudomást vesznek e gépről, kell, hogy elismerjék annak nagy jelentőségét. Nekem is véletlenül jutott kezemhez Dr. „Wegner heidelbergi mérnöknek erre vonatkozó új könyve, melynek tanulmányozása közben bukkantam e passzusra: „Der Ur-Erfinder dieser Gasturbine ist übrigens eine Dame, Frau Rosa Rappaport in Breslau, was vielleicht nicht uninteressant ist.“

„Nicht uninteressant!” ez erre talán kissé gyenge szó. Mert a feministák büszkén hivatkozhatnak e gépre, hangsúlyozván, hogy a nő még abban a korban is,

amikor a technikai tanulmányokból még legnagyobb-részt ki van rekesztve, máris olyan kiszámíthatatlan fontosságú találmánnyal gazdagította a technikát.

SZEMLE.

A magyar birodalom egyetemeinek nő-hallgatói. A Magyarország 1907. évi közoktatásügyét tárgyaló most megjelent évkönyv a következő adatokat közli a magyar birodalom három egyetemét (Budapest, Kolozsvár, Zágráb) látogató nőhallgatókról:

évszám	Közülök rendes hallgató		Rendkívüli hallg.
	az orvosi karon	a bölcsészeti karon	
1897/8	18	7	4
1898/9	20	7	9
1899/0	36	16	17
1900/1	89	23	50
1901/2	127	32	84
1902/3	170	¹⁾ 38	¹⁾ 121
1903/4	225	¹⁾ 48	¹⁾ 154
1904/5	208	³⁾ 40	³⁾ 128
1905/6	225	⁴⁾ 44	⁴⁾ 136
1906/7	261	⁵⁾ 39	⁵⁾ 145

¹⁾ Ezek közül 2 gyógyszerészhallgató; ²⁾ ezek közül 7 a mennyiség- és természettudományi karon; ³⁾ ezek közül 3 gyógyszerészhallgató; ⁴⁾ ezek közül 8 a mennyiség- és természettudományi karon; ⁵⁾ ezek közül 3 a mennyiség- és természettudományi karon; ⁶⁾ ezek közül 9 gyógyszerészhallgató.

Női felsőkereskedelmi iskola. A Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamara által fenntartott női felsőkereskedelmi iskola első évfolyamát 1909 szeptember 1-én nyitja meg. Az intézet célja: alapos tudományos kiképzést nyújtani ama nők számára, kik megfelelő kereskedői és iparvállalatoknál, nagykereskedő, gyári és bankári cégeknél kívánnak alkalmazást nyerni. Az intézet szervezete minden tekintetben megegyezik a három évfolyammal bíró fiú felsőkereskedelmi iskolák szervezetével. A harmadik osztály befejezésével a növendékek érettségi vizsgálatot tesznek. Beíratási díj és évi tandíj 240 korona. A növendékeknek jó családoknál való elhelyezése ügyében az igazgatóság készséggel jár a szülők kezére. Részletes tájékoztató levelező-lapon is kérhető a Női Felsőkereskedelmi Iskola igazgatóságától. (Pozsony, Védcolóp-út 44. szám).

Pályázat. A belügyminiszter f. évi aug. 22-én 108.028. sz. a. kelt rendelete alapján a budapesti m. kir. állami gyermekmenhelynél megüresedett másodorvosi állásra ezenel pályázatot hirdetek. A másodorvos 1600 korona tiszteletdíjban, természetbeni lakásban, fűtés, világítás és elsőosztályú ételmezésben részesül. Felhívom mindazon orvostudor urakat és orvostudor úrnókat, akik ez állást elnyerni óhajtják, hogy születési bizonyítványukkal, orvostudori oklevelükkel, esetleges eddigi alkalmaztatásukról szóló okmányaikkal felszerelt és a nagyméltóságú belügyminiszter úr-

hoz címzett folyamodványait folyó évi szeptember 5-ig közvetlenül nálam (Budapest, IX., Üllői-út 86. szám), amennyiben már a közhivatali alkalmazásban vannak, saját felettes hatóságuk útján hozzám nyújtsák be. Az orvostudornők, egyenlő minősítés mellett, az állás betöltésénél előnyben részesülnek. Budapest, 1909. augusztus 26. Dr. Szana Sándor kir. tanácsos, a budapesti állami gyermekmenhely igazgatója és főorvosa.

Egyetemi professzor a koedukációról.

A jénai egyetem tanárai minden év nyarán továbbképző tanfolyamokat rendeznek, elsősorban a tanítás minden fokozatában működő tanítók és tanárok részére, de minden korlátozás nélkül hozzáférhetően mindenki számára, aki a maga beíratási és leckediját lefizeti. Külön méltatást érdemelne az az érdekes kép: hogyan hallgat előadásokat és dolgozik egymás mellett a gimnazistától kezdve a jogtudósig vagy lapszerkesztőig és süldő leánytól a törődött anyókáig mindenki, akit valamely kérdés közelebről érdekel; hogyan keresik fel házaspárok ezt a kultúrvároskát, hogy egyidejű. de szakok szerint specializált munkával szerezzenek szellemi felfrissülést.

A tanfolyamok szervezője Rein, a Herbart-pedagógiának elsőrangú képviselője Németországban, a tanfolyam fő vonzóereje, kitűnő előadó és a szakember alaposságát a kultúrember sokoldalúságával egyesítő, a társadalom gyakorlati kérdései iránt melegen érdeklődő tudós. Előadása folyamán a német közoktatásügy szervezetét ismertette, nyomtatékkal mutatva rá arra a lassúságra, amellyel a leányoktatás fejlődése a fiuké után sántikál. Ebben az esetben – úgymond – talál az a tréfás megállapítás, hogy Németországban 200 év szükséges minden új gondolat érvényesülésére.

A hiányzó leányiskolák pótlásának legközelebb fekvő, legtermészetesebb módja az, hogy megnyitják a fiúk iskoláit a tanulni akaró leányok előtt. Ezt Oldenburg már 60 év előtt megtette; azóta Baden, Hessen, Elzász-Lotharingia, Meiningen, a Hansa-városok követték példáját. Ellenezni legfőleg pszichológiai szempontból lehetne, mert hiszen a fejlődés gyorsaságában és a képzetek tartalmában tagadhatatlanul vannak különbségek; de ezek korántsem elég nagyok arra, hogy a két nem szétválasztását indokolják; nem nagyobbak, mint hasonlókorú fiú vagy leány között. Minden ország falusi iskolái, a skandináv államok, Finnország, Hollandia, Anglia, Olaszország, Svájc és főképpen az Egyesült-Államok számos középiskolája, bizonyítékot szolgáltat arra, hogy a koros hatások éppenséggel nem mutatkoznak. Rein professzor maga is járt Amerikában és bejárta a főt említett német

államok iskoláit, hatóságait. Behatóan érdeklődött a szakemberek és hatóságok, valamint a családok véleménye iránt, de ezektől sehol sem hallott panaszt. Távolabb állók részéről a következő ellenvetések hallatszanak:

1. Ha a nők teljesen azonos kiképzésben részesülnek, a tanítás teréről egészen kiszorítják majd a férfiakat. – Rein professzor szerint a tanítónők számának rohamos emelkedése onnan származik, hogy a férfiak a nagyobb jövedelmű pályák felé tódulnak.

2. A közös tanulás neutralizálja a két nemet egymással szemben s a leányok nem akarnak majd férjhez menni. Rein professzor azt tartja, hogy ettől a veszedelemtől Németországban egyelőre nincs mit tartani (azt hisszük, hazánkban sem).

Konklúzió gyanánt az előadó kívánatosnak tartja, hogy egymás mellett létesüljenek koedukációs és maradjanak külön fiú- és leányiskolák. A szabad verseny fogja mindkettőt legjobban fejleszteni. De ahol leányiskola nincs, feltétlenül meg kell nyitni a leányok előtt a fiúk iskoláit.

Ha ezt a mi hivatalos pedagógiánk megszívlelné, a vidéki leányok tanulmányainak lehetősége nem függne kizárólag vagyoni viszonyaitól.

G. V.

Olasz állami nőtisztviselők. Az olasz parlamentben nemrégiben egy törvényjavaslat előterjesztéséről volt szó, amely az állami nőtisztviselők szempontjából rendkívül fontos. Pacetti képviselő ugyanis beadványt terjesztett a ház elé az elhalt állami nőtisztviselők családtagjainak nyugdíjjogosultsága érdekében. Indoklásában adatokat sorolt fel és az egyszerű számadatok, melyek mögött annyi nyomorúság rejtőzik, mély hatást keltek a kamarában. Egy tanítónő 20 évig tanított; három árva hosszú könyörgés után 100 líra kegy adományt kapott. Egy hatéves gyermeket, kinek anyja 21 éven át szolgált mint telefonkezelőnő, a legfelső hatóság teljesen elutasította követelésével. Pacetti képviselő Franciaországra hivatkozott, ahol a nyugdíjszabályzatot már hosszabb idő előtt megváltoztatták az állami nőtisztviselők hátrahagyott családja érdekében. Az illetékes államtitkár válaszában hangsúlyozta, hogy a nyugdíjtörvény küszöbén álló revíziójánál feltétlenül tekintettel lesz a nőtisztviselők érdekeire.

Női díszdoktor Angliában. A manchesteri egyetem díszdoktorává nevezte ki Beatrice Webb-et, a kiváló nemzetgazdász. Webb asszony, az ismert szocialista politikus, Sidney Webb neje, nagy érdemeket szerzett a szövetkezeti és a szakszervezeti mozgalomról szóló műveivel. Férjével együttesen megírta az angol trade unionok történetét. Évek óta tanítója a londoni nemzetgazdasági iskolának. Már fiatal leánykorában – akkor Potter Beatricenek hívták – megnyilvánult élénk szociális érdeklődése a dolgozó néposztályok iránt. Legelső nagyobb munkásságát akkor fejtette ki, amikor Sir Charles Booth, az ismert szociális kutató a londoni munkásság helyzetéről ankétet tartott. Beatrice Potter sokat segített neki

akkor; Sir Booth nagy, kilenc kötetes alapvető munkájának egész részei az ő vezetése alatt terveződtek és készültek el.

Főiskolai Nőhallgatók Otthona. A modern nőnevelés haladásával mindinkább érezhetővé vált fővárosunkban az oly megbízható leányotthonok hiánya, melyekben a vidéki szülők tanulmányait a főváros valamelyik főiskolájában folytató leányukat feltétlenül megbízható módon elhelyezhették volna. Örömmel vesszük az első ilyfajta intézmény alapításának híretét, mely az ideai iskolaév kezdetével az egyetem, a leánygimnázium és az íparrajziskola közelében, a Lónyay-utca 18. sz. alatt fog Tors Kálmánné és Győry Lujza középiskolai tanár vezetése mellett megnyílni.

NŐK a rendőrség szolgálatában. Mainz városának tanácsa a rendőrségnél nőtisztviselői állást szervezett 2000 márká évi fizetéssel. Bécsben is megtörtént az első nőtisztviselő alkalmazása a rendőrségnél, amit az általános osztrák nőegylet már régen kérelmezett. A rendőrfőnökség ifjúságvédelmi szakosztályához neveztek ki egy nőtisztviselőt asszisztensi címmel. Feladata abban áll, hogy a közbiztonsági hatóság és az ifjúságvédő egyesületek közötti érintkezést közvetítse. Közreműködik azonfelül a rendőrségi fogház fiatalok lakói magaviseletének ellenőrzésében is és fiatalok kihallgatásához is meghívható. Ha gyermekkinzás, vagy gyermekkoldulás eseteinek kell utánajárni, őt küldik ki; szükség esetén detektíveket is osztanak be mellé. Ifjúságvédelmi esetekben az erkölcsrendőrség is igénybe veheti segítségét.

Különfélék. A betegápolónők világszövetségének most lefolyt londoni kongresszusa, melyre minden világrészről érkeztek küldöttek, egyhangúlag elfogadott egy határozati javaslatot a nők választójoga érdekében. — Dr. fil. gróf Marschall A. F. asszony Bécsben orvosdoktorrá promováltott. Ő az első nő, aki európai egyetemen kettős doktori rangot szerzett. — Horvátországban kinevezték az első női tanfelügyelőt. A zágrábi iskola igazgatóját szemelték ki erre a célra és a női szakiskolák felügyeletével bízták meg. — Franciaország egyetemének az utolsó évben 3609 nőhallgatója volt, közülük 1643 külföldi. — Dr. Ragna Vogt asszonyt a christianiai egyetem pszichiátriai tanszékének magántanárává nevezték ki. Együttal a norvég közoktatásügyi minisztérium pszichiátriai tanácsadójaul alkalmazták. — Dublin világhírű egyetemén Miss Constanzia E. Maxwellt egyetemi magántanárná nevezték ki. — Winkelman Emília az első női építész Németországban. Berlinben számos bérházat és magánvillát épített már. — N i k i s c h Artúr neje saját szerzeményű librettójára operettet írt, melyet legközelebb férje vezénylése mellett Berlinben fognak előadni.

Modern és Kertész cég

mai számunkban megjelent hirdetésére különösen felhívjuk olvasóink szíves figyelmét; e cég áruházában már az összes őszi ruhakelme-újdonságok raktárra érkeztek őszi választékban. Ezen általánosan ismert szolid és megbízható cég különös kedvezményben részesíti olvasóinkat, miért is kérjük lehetőleg e céget támogatásban részesíteni.

IRODALOM.

Hans von Kahlenberg: Der liebe Gott. 9. Tausend. Vita, Deutsches Verlagshaus, Berlin. Ára 4 M. Amíg a korunk individualisztikus fejlődésének meg nem felelő oktatási és nevelési rendszernek a fiákon észlelhető szörnyű hatásával a regények egész sora foglalkozik (Hermann Hesse: Unterm Rad, Verlag S. Fischer Berlin; Robert Musil: Die Verirrungen des Zöglings Törless, Wiener Verlag, „Wien und Leipzig; Hane Hart: Was zur Sonne will. Ein Gymnasiastenroman, Leonhard Simon Berlin, stb.), addig a leánynevelést még mindig abban a negédesen szentimentális bakfismódban „kezelik”, amelytől minden vidéki leány vágyakozva megkívánja a nevelőintézetbe jutást. „Der liebe Gott” a leánynevelés sok kérdésének megdöbbentő komolysága könyve. A Nixchen szerzője „felnőtt embereknek, nevelőknek és tanítóknak” ajánlja mély pszichológiai szántású könyvét. A leánynevelés megdöbbentő üressége nyomán járó lelki és testi nyomorúságot deríti fel lelkiismeretet ostromló leplezetlenséggel. A dogmák és vallási tételek bárgyú elismétlésétől gondolkodásuk fejlődésében megzavart leánylelkék emberi vergődésének balsikereiről és diadalmairól beszél a költő. A Hans von Kahlenberg álnév alatt író asszony ebben a művében lázító vádat emel a leányok testi és szellemi fejlődésével mit sem törődő, sőt vele valósággal ellenkező nevelési és oktatási rendszer ellen. A saját testének ismeretétől álszemérmesen visszatartott serdülő gyermek fájdalmas vergődéseit mesteri egyszerűséggel tárja fel. A nemi életre vonatkozó tudatlanságból eredő érzelmi elfajulásokat megdöbbentő képében valamennyi leányiskola hú tükreire ismerhetünk. A könyvet melegen ajánljuk elolvasásra mindazoknak, kiknek szerzőjük szánta.

Szántó J. Béla és Tábori Kornél: Nyomor és bűn a gyermekvilágban. Szerzők kiadása, ára 1 korona. — Ottó Rühle: Kinder-Elend. Proletarische Gegenwartsbilder. München G. Birk & Co. Ára 75 Pf. — Wilhelm Mohr: Kinder vor Gericht. Modern pädagogischer und psychologischer Verlag Berlin. Ára 1 M. Az éhezõ, a kenyereért dolgozó, robotoló, munkájának áldozatául esõ gyermekek tragédiájáról szólnak ezek a könyvek. A társadalom szomorújátékának legsötétebb jelenetei: a gyermek testi és lelki nyomorúságai és nélkülözései. A gyermek iránti kötelességei tudatára ébredõ emberiség abcés könyvei azok, amelyek pillanatfelvételeket közölnek az elõttünk lefolyó dráma legtanulságosabb és legmegindítóbb jeleneteirõl, mint azt az elõttünk fekvõ három könyv teszi. A jövõ generáció boldogabb, szabadabb életéért küzdõk figyelmébe ajánlhatjuk mind a három könyvecskét.

Dr. Schönberger, W. Siegert und Doris Kiese-wetter: Kleidung, Schönheit, Gesundheit, Berlin, Verlag Lebenskunst-Heilkunst. Ára 2 M. A füzet nagyon ügyes összeállításban mutatja be az észszerû ruházat minden kellékét. Kiterjed a csecsemõ, a gyermek, a felnõtt férfi és a felnõtt nõ ruházatára.

Lie. Hermann Jordan: Das Frauenideal des Neuen Testaments und der ältesten Christenheit, Leipzig, A. Deichert Verlag. Ára 1.20 M. Szerzõ jóakarató, de meddõ igyekezettel akarja bebizonyítani, hogy a nõ a

kereszténységnek éppen annyit köszönhet, mint a kereszténység a nõnek.

BEÉRKEZETT MŰVEK:*

Hans von Kahlenberg: Der enigmatische Mann. Berlin. Vita, Verlagshaus. Ára 3 M.

Ember Sándor: Az erkölcsnevelés problémája. Budapest, 1909. Lampel R. r.-t. bizománya. Ára 3 korona.

Andrew Carnegie, N. N. Butler, Ch. E. Sefferson: Amerika gegen die Rüstungen. Berlin 1909. Verlag der Friedenswarte. Ára?

BABAVÁSÁR.**

Írta: GELLÉRT OSZKÁR.

Vannak közöttük szőkék, feketék.
Emennek itt a szeme kék.
A másiké setét,
Miként az éjjel.

A hajuk barna, a hajuk arany.
S mindnek mosolygó arca van.
Mosolygó, gondtalan.
Viruló, rózsás.

A hajuk arany, a hajuk selyem . . .
S szólnak, ha nyitjukat lelem.
Imigyen: „Sze-re-lem.
Te csú-nya bá-csi!”

Babák ... Szendén tekintenek reám.
Törekenyek, mint porcelán,
Üdék, mint szüzeány,
S ah, oly fehérek!

Versek ... Szavuk csilingel, érzem.
Kívül: mosolygnak édesen
Ez arc, ez ajk, e szem —
S belül? Fűrészpor.

ANNUSKA.

Írta: M. RODA-RODA.***

Annuskának, a pici kis Annuskának már kétszer életében volt jó dolga és kétszer nagyon-nagyon rossz.

Rosszul ment a sora akkor, amikor jött a halál és elvitte az édes anyját. A halottas-ház csöndje mint egy hideg kéz nehezedett csacsogó szájacskájára.

* Bírálatukat fentartjuk magunknak.

** Mutatvány szerzőnek „A Deltánál” című verskötetéből. A Nyugat kiadása. Ára 2 K 50 f.

***A „Jugend” szíves engedelmével.

Mikor azután apuskája új mamát hozott a házba, vidám fiatal mamát, akkor csupa verőfény lett megint a gyerekszoba. Az új mama még nem találkozott a gólyával, azért volt olyan vidám, mint a pacsirta, amely nem tudja, hogy ősz is van, mint a rózsza, amely nem is sejt, hogy van a világon dér is. Egész nap a parkban játszottak a fák alatt, Annuska és az új mama, és ha apa kocsija közeledett, együtt futottak eléje.

Karácsony táján hárman voltak: Annuska, a mama és egy ici-pici kis öcsike. Az volt csak a boldogság!

A következő nyáron Annuska már nagy lány volt. A kis öcsiké a fűben feküdt egy pokrócon. Annuskának szabad volt rá vigyázni és vele játszani. Virágokat hozott, amelyeket a kis fiú egy-kettőre széttépett, vékony cérnahangocskáján végtelen altató dalokat énekelt neki és elkergette róla a legyeket. Mama vidáman, fiatalon ült mellettük és nézte őket.

Eppen amikor Annuska kacagása megint szabadabban csengett, amikor a nyári napjaira boruló árnyék tűnőfélben volt, – jött a kaszás ember, sietve, lopva, mintha csak a kerítésnél ólálkodott volna, karjára vette a fiúcskát és eltűnt vele. Magával vitte Annuska napfényes boldogságát is.

A mama sokat nevetett, mulatott Annuskával és most, amikor a kicsike szeretett volna vele együtt sírni, most nem akarta Annuska szőke haját és kék szemét látni, amelyek annyira emlékeztették kis fiára.

Annuska egyedül, elhagyatva ült a gyerekszobában és várta, mit hoz neki még az élet.

Ezt is megtudta: elhatározták, hogy el kell mennie hazulról, a Schellrich kisasszony intézetébe.

Elutazás előtti estén, amikor a dada a harisnyáját lehúzta, így szólt hozzá: „Ne félj Annus, majd ha a bubi helyett egy másik babát hoz a gólya, akkor megint hazajöhetsz.”

És amikor a cselédek azt hitték, hogy Annuska már alszik, azt mondta a dada a másíknak: „Szegény kis leány.”

„Nem szegény az, nagyon sok pénze lesz valamikor” válaszolt mogorván a bubi dadája. Mérges volt, mert elküldték. A bubi anyja látni se tudta.

Annuska azt se tudta hogyan, egyszerre csak a Schellrich kisasszonyok nevelőintézetében volt.

A keskeny, sötét ház első és második emeletén iskolaszobák, a harmadikon hálótermek voltak. Egy pár hétig sokat foglalkoztak a nevelőnők Annuskával. Nevelési művésztüket akarták rajta bemutatni. A megrémült kis jószágból „illelmes, jó gyermeket” akartak faragni, olyat, aki egy intésre bököl és pacsit ad.

Azután besorozták a többi tanuló közé, mert Annuska dacos és hálátlan volt.

A taposó malomba jutott: iskola, ebéd, lecke, játék, imádság. Csak este tett magához kemény, keskeny kis ágyacskájában és gondolkodott... gondolkodott.

Szegény kis lelke tévelygett, mint a fészkeből kiesett madár, mely hazafelé igyekszik fáradhatatlan igyekezettel, de oly nagyon gyengék szárnyaicskái. És mindig egy pont körül kalandozott. És egy reménységre épített kínos hazavágyásában.

Csak azt tudná, azt az egyet, akkor megint hazamehetne fiatal, vidám mamájához. Játshatnék vele, lepkéket kergethetne az árnyas kertben, rózsát téphetne és a mama bársonypuha arcát csókolhatná.

Kutató tekintettel vizsgálta a nevelőnőit. De félt ezektől a ráncos arcoktól, szúrós szemektől és kampós orroktól. A szakácsnő barátságatlan volt és félretolta, ha az útjába került. Igazán senki, senki sem volt a környezetében.

Egyszer a sötét előszobában lézengett. A konyhában a kövér mosónő uzsonnakávét itta.

„Bizony keserves dolog így nap-nap után mosni jární. De mit csináljak? Az uram nem keres és nyolc gyerekünk van.”

„Szent Isten, nyolc gyerek” szörnyűködött a szakácsnő és újra megtöltötte a mosónő kávésbögréjét. Közben kényesen illegette magát és távolról sem jutott eszébe, hogy őt is érheti ez a sors: szegénység, nyolc gyerek, puffadt vörös kezek és örökké nagymosás.

A mosónő nevetett. „Amikor egy-egy gyerekem van, legalább pihentetem egy kicsit fáradt tagjaimat.”

Azután visszament a sötét, gőzben úszó mosókonyhába.

Egy kis félóra múlva utána lopózkodott Annuska. Félénken álldogált egy darabig, amíg a mosónő végre észrevette.

„Mit akarsz, fiacskám? Mossak ki neked valamit? Foltos lett a ruhád? Add csak ide, – nem szólok senkinek.”

Annuska könnyörögve nézett az asszonyra.

„Nem... szeretnék...”

„No, mit szeretnél?”

(Befejezése következik).

SZERKESZTŐ ÜZENETEL.

H. H. Köszönjük érdekes levelét. Hová küldjük a honoráriumot?

Egyetemi hallgató. A Feministák Egyesülete munkásgárdájának nem egy tagja egyetemi hallgató. Bátoran csatlakozhatik tehát.

Önálló bank. Akár közös, akár önálló a bank, haszna vagy kára bennünket nőket ép úgy érint, mint a férfiakat.

Ügyvezetőség:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Pénztáros:
HLLERNÉ BOLBE-
RITZ GEORGINA
V., Arany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagi díj felvétel; legalább évi 10 korona.

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6–8-ig.
Magántanítónők elbe-
lyezése ugyanekkor.

Propaganda-alapunk javára újabban befolyt:

Özv. báró Liphay Béláné	45.- K
Solvendy Eliz	4.- „
Dr. Kohlbach Bertalaná fillérgyűjtése..	5.20 „
Kohlbach Ella II-dícs fillérgyűjtése	5.40 „
Pester Lloyd útján dr. Papp Béla koszorúmegváltás	20.- „
Múltkori kimutatásunk	<u>2693.60</u>
Összesen:	2773.20 K

Tagtársaink mindenfelől értesítenek bennünket arról, hogy a filléres gyűjtést nagy sikerrel folytatják. Reméljük, hogy sikerül az egy millió fillért mielőbb összegyűjtenünk. Annál is inkább szükségünk van rá, minthogy az őszi politikai események óriási propagandának nyitnak teret, bármerre düljön is el az elhatározás. Kérjük tehát ügyünknek minden igaz barátját, tegyen ki magáért most, a végső és évtizedekre döntő harcok előestéjén.

SZEPTEMBERI PROGRAMM.

Minden kedden és pénteken este 6-8-ig Gyakorlati Tanácsadó, könyvtár- és pénztáróra.

20-án, hétfőn d. u. 6 órakor egyesületünk helyiségében taggyűlés. Tárgyát és előadója nevét a napisajtó útján fogjuk közölni. Kérjük tagtársainkat, hogy az új munkaidény első összejövetelén részt venni és arra az érdeklődőket is meghívni szíveskedjék.

Vidéki előadások. Sok vidéki nőegyesület már most meghívta egyesületünk egyik-másik előadóját a télen tartandó előadásra. Hogy egyrészt előadóink jobban beosztassák a téli programjukat, másrészt lehetőleg minden meghívásnak eleget tehesenek, kérjük vidéki tagtársainkat, akik lakóhelyükön előadást akarnak rendeztetni, vagy rendezni, hogy lehetőleg mielőbb jelentkezzenek. Előadást vidéken is a következő előadók vállalnak: Gergely Janka a nőmozgalom bármely kérdéséről, különösen nőtisztviselő és antialkoholista kérdésről; Glücklich Vilma a nőmozgalom bármely kérdéséről, különösen pedagógiai kérdésekről; Mellerné-Miskolczy Eugénia nők választójoga és nevelési kérdésekről. Pogány Paula torna, sport és egyéb testnevelési kérdésekről; Schwimmer Rózsa a nőmozgalom bármely kérdéséről, különösen politikai és gyermekvédelmi kérdésekről; Trombitás Erzsébet nőtisztviselői kérdésekről; Zipernowsky Károlyné a békekérdésről. Október hó 3-án Glücklich Vilma Kaposvártól tart előadást, amelyet a buzgó kaposvári feminista ifjúság, Schwimmer Franciska tagtársunk vezetésével rendez. Ugyancsak október folyamán Szegeden, Jablunkán és Nyitrai rendezünk előadást.

Múlt havi krónika. Eseményekben és eredményekben egyaránt gazdag volt a lefolyt hónap, amely különösen a Gyakorlati Tanácsadó ideiglenes vezetőjének, Pogány Paulának adott túlon túl sok munkát. A jogi, pályaválasztási és egyéb tanácskérők óriási száma fordult meg irodánkban, amely csak a vezetőjének legnagyobb erőmefeszítése mellett intézhette el – és örömmel állapíthatjuk meg: sikeresen – a sok ügyet; Ez az

eddig lassabban fejlődő intézményünk e nyáron érte el a legnagyobb forgalmát, melynek további lebonyolítására feltétlenül szükségünk van, lelkes, odaadó munkatársak segítségére. Segítők jelentkezését kérjük!

Kitűnően sikerült előadásokat rendeztünk több nyaralóhelyen. Munkácson Kohlbach Ilona tagtársunk készítette elő, Trecsén-Teplicen fáradhatatlan munkatársunk Engel Berta asszony és Gémessy Aranka. Mindkét helyen élénk vita követte Schwimmer Rózsa előadásait. Tátralomnicon dr. Aletta Jakobs, a hollandiai nőmozgalom nagynevű vezére tiszteletére a Palace szállodában rendezett összejövetel előkészítésében Pejacevics Katinka grófnő, Sulyok Ylda és Szegvári Sándorné segítettek. Vendégünk rövid előadásban ismertette a feminista mozgalomnak anyaság-értékelési és védelmi célzatát. Ezt az előadást is élénk eszmecsere követte. Hálás köszönetet kell e helyütt is Munkács polgármesterének mondani, aki előadásunkra hagyományos vendégszeretettel átengedte a város háza dísztermét.

Mind a három helyen számos új tag csatlakozott egyesületünkhöz. Tagtársaink a különböző nyaralóhelyekről örömdetesen élénk propagandáról adnak jelentést. Úgy hogy az őszi munkát számos új munkaerővel gyarapítva kezdhettük meg.

Választójog. Minthogy e téren óriási munkának nézünk elébe, kérjük azokat a tagtársakat, akik a munkában intenzívebben vehetnének részt, jelentkezzenek a politikai bizottság elnökénél (VII., István-út 67).

Szerezzünk új tagokat!!

Beszámoló. Egy tagértekezleten tartandó közös beszámoló előkészítése érdekében kérjük tagtársainkat, akik az idén önálló nyári propagandát végeztek, szíveskedjenek ügyvezetőnket a hivatalos órák alatt felkeresni.

Olyan munkatársak jelentkezését kérjük, akik külön-külön, önálló kezelésre átvették a propaganda-nyomatványokat, az eladó nyomatványokat, a jelvényeket, a levelezőlapokat stb. stb. Sürgős jelentkezést kérünk.

Propaganda-levelezőlapjaink barátaink, ellenségnek egyaránt tetszenek. Úgy az antifeministákat csipősen ostorozó automobilos-, mint a bájos gyermek-levelezőlap nagy keresletnek örvend. A levelezőlapok ára 10 fillér, viszonteladónak megfelelő engedményt adunk. Megrendelhetők, az árak akár bélyegeken való előzetes beküldése mellett, a titkárságnál. Viszonteladónak bizományba is adunk belőlük.

Röpívek. A lapunk múlt számában megjelent „Miért kell a nőnek a választójog?” című cikket röpívformában kiadtuk. Ennek terjesztése a választójogi propaganda javára kiválóan hasznos. Egy db ára 2 fillér. 100 db 1 K 50 f. Kérjük tagtársainkat, hogy 100-100 db-ot rendelve (az ár bélyegeken beküldhető az irodának) a röpívek ismerőseik, a ház lakói között s bármely alkalmas körben és helyen szétosztani szíveskedjenek.

Választójogi bélyegek. Senki se mulassza el levelezésén választójogi bélyegeinket alkalmazni. (Darabja 1 fillér, kaphatók az árak bélyegeken való elküldése mellett az irodában.)

A hátralékos tagdíjak sürgős befizetését kérjük!

Külföldi meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTESETÉSEI.

Postatak. 17764.
TELEFON 80-75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrásy-út 83.

Az egyesületek tagjai díjtalanul kapják a lapot.

Tisztelt Tagtársak!

Felhívjuk figyelmüket a szeptemberben megnyíló továbbképző tanfolyamainkra, melyeket kiváló tanerők vezetése mellett igen olcsó tandíj mellett tartunk fenn tagtársaink számára.

Óriási anyagi áldozatok árán tartjuk fenn ezeket a tanfolyamokat csupán azért, hogy egyesületünk tagjainak módot nyújtsunk lelkiismeretes oktatás alapján ismereteiket bővíteni, pótolni azt, amit a rövid iskoláztatás ideje alatt megszerezni nem lehet.

Ezeket a tanfolyamokat tanítunk könyvvitelt, magyar levelező- és vita-gyorsírást, gépirást (ötféle gépen), német, angol és francia nyelvet kezdők és haladók számára, közgazdaságtant stb.

Az egyes tanfolyamokat tetszés szerint hallgathatják a növénydekek. A tanfolyamokra csakis olyan növénydekeket veszünk fel, akik vagy tisztviselők és így gyakorlati előképzettséggel rendelkeznek, vagy olyan nőket, akik kereskedelmi iskolát végeztek; 6 felsőbb leányiskolái, vagy 6 gimnázium vagy ennek megfelelő előképzettséggel is lehet a tanfolyamokat látogatni.

Közelebbit az egyesület titkársága közöl akár telefon útján is. (telefonszám: 80-75.)

ÖSSZEJÖVETELEK SZEPTEMBER HAVÁBAN.

Minden szerdán este fél 9 órakor a budai várkert-kioszkban találkozunk. Látogassuk ezeket a kedélyes összejöveteleket minél számosabban.

5 - én kirándulás a Dobogókőre. Indulás a nyugati p.-u.-tól reggel 5 óra 45 p. Találkozás a jegypénztárnál 5 óra 25 p.-kor. Úti költség: vonaton odavissza 1,40 K, vonaton oda, hajón vissza 2,20 K. Vezető: Polgár Lajos úr.

19 - én délutáni kirándulás Pilis-Csabára a Klotild-telepre. Indulás a nyugati p.-u.-tól d. u. 2 óra 20 perc, találkozás a jegypénztárnál 2 órakor. Útiköltség oda-vissza 1,20 K.

Üdülőtölepeinkről visszaérkező tagtársaink nem győzik eléggé dicsérni ezt az intézményünket. Jövő számunkban számolunk be arról, hogy hány tagtársunk vette az idén igénybe és mennyi időre. Az utolsó hetekben olyan számos volt a jelentkezés, hogy az összes kívánások kielégítése érdekében egy pótszobát béreltünk Lellén. Ez úton kérjük mindazokat, akik az idén a telepen tartózkodtak, hogy folyó hó 9-én este 7 órakor együttes megbeszélésre jöjjenek az egyesületbe. A telepen szerzett tapasztalatokat üdülőtölepeink fejlesztése érdekében óhajtjuk felhasználni. Az ezen az értekezleten összegyűjtött adatokat a f. hó 10-én este 7 órakor tartandó üdülőtölep-bizottsági ülésen óhajtjuk megbeszélni. – A bizottság tagjai ez úton kérjük, hogy ezen az ülésen pontosan megjelenjen szíveskedjenek. – Az elmúlt két hónapban befolyt az üdülőtölep javára: Vrassich Matild 4 K, Pavlovcsik Mariska 2 K, Várhelyi Józsa 10 K, Seidberg Rózsa 5 K, S. A. 90 fillér, Urbach Olga 1 K. A Schwimmer Rózsa-alapnak Tolnay Flóra 2 K-t adományozott és Németh Erzszi tagtársunk befizetési lapot gyűjtött.

Augusztusi krónika. Augusztus havának legjelentékenyebb eseménye jól sikerült hajókirándulásunk volt. A tervbe vett 7-ike helyett rossz időjárás miatt 4-ikére kellett azt halasztanunk. Számosan vettek részt az igen sikerült kiránduláson. Érdekes volt a tombola, mindenki, aki hajójegyet váltott, egyben tombolaszámot is kapott és ezzel kivétel nélkül mindenki nyert valamit a

tréfásan összeállított tombolán. A tombolatárgyak tagtársaink ajándékai voltak. E helyütt is köszönetet mondunk nekik az adományokért és a fáradságért, amelyet az est sikere érdekében kifejtettek. Az estélyi tiszta jövedelme üdülőtölepeink javára szolgál.

Temesvár.

Augusztusi munkásságunk leginkább az őszi terveink előkészítésére, szeptemberi munkaprogramunk megállapítására szolgált. 19-én választmányi gyűlést tartottunk, melyen résztvett Országos Egyesületünk elnöke, Grossmann Janka k. a. Nagy örömmel fogadtuk és most ismét kétszeres buzgalommal folytatjuk munkánkat, mert ellátott bennünket jóltanáccsal és újból még erősebben érezzük a kapcsolatot, amely mindnyájunkat összetart és munkára buzdít.

Gyűlésünkön végleg elhatároztuk, hogy irógépet veszünk és szeptember második felében megnyitjuk a gépiró tanfolyamot, amelyet Tenner Dóra tagtársunk vezet. Jelentkezni a tanfolyamra az egyleti helyiségben lehet vasárnap d. e. 11 órától 12-ig vagy írásban Tenner Dóra k. a. címén (Kereskedelmi és Iparkamara). Tandíj tagoknak az egész tanfolyamra 5 K., mely az illető kívánságára 1 K.-ás részletekben is fizethető; nemtagoknak 10 K. Ezen a tanfolyamon kívül még német nyelvű, magyar és német gyorsírást és könyvviteli kurzusokat tervezünk. Szórakoztató, kellemes összejövetelekről is gondoskodunk. Havonta egy ótórát teát rendezünk, vasárnap délutánra, amelyet felolvasással vagy szabad előadással köttünk össze. Ezeket a kedélyes összejöveteleket az egyleti helyiségben tartjuk majd. Az elsőt szeptember végére tervezzük és erre kedves költőnk, Szabolcska Mihályt kérjük fel előadónak. Reméljük, hogy tagtársaink közt visszhangra fog találni az eszme és nem csak megjelenésükkel, hanem munkásságukkal is támogatni fognak bennünket. Aki a rendezésben segítségünkre akar lenni, azt örömmel látjuk, mert nagy szükségünk van lelkes, ügybuzgó társakra. Fontos dolgunk most még a tag-gyűjtés, hogy minél nagyobb számban legyünk. Iparkodunk a rendeseken kívül alapító és pártoló tagokat is szerezni. Kérjük, legyenek mindnyájan segítségünkre, hogy együttes erővel minden tervünket megvalósíthassuk. Erőseknek és gazdagoknak kell lennünk, hogy el tudjuk érni céljainkat, jöjjenek hát mindnyájan közénk, kártársaink, jöjjenek, de kérjük a tagsági díjakat se felejtsek el, legyenek kérem ebben is pontosak. Vasárnap délelőttként találkozunk az egyleti helyiségben, ahol a könyvtár is tagjaink rendelkezésére áll. Örömmünkre szolgál a tagtársak tudomására hozni, hogy a könyvtárt egy 100 koronás adomány folytán érdekes modern művekkel bővíthetjük.

LUKÁCS MARGIT.

Szombathely.

Az elmúlt hónapban egyesületi életünknek jelentős eseménye nem volt, minthogy a tagok legnagyobb része szabadságot élvezett és egyébként sem alkalmas a nyári meleg az egyesületi érdeklődés ébrentartására.

Szeptember havában azonban megkezdjük a már hirdetett német kereskedelmi levelezési, angol nyelvű, gyorsírási és könyvviteli tanfolyamainkat, melyekre már lehet jelentkezni a titkárságnál. Augusztus 18-án tartott választmányi ülésünk örömmel vette tudomásul Zimmermann Károly mérnök, választmányi tag azon jelentését, hogy Permeyer kereskedelmi iskolai tanár úr a német tanfolyam vezetésére vállalkozni szives volt.

Szeptember 12-én gyalog-kirándulást rendezünk Bogátra, az ottani nevezetességnek, a híres szép kertnek megtekintésére. Találkozás délután 2 órakor az együletben.

TROMBITÁS ERZSI.